ВЪКО ГРУДЕВ - УЧИТЕЛ

И С Т О Р И Ч Е С К И   З А П И С К И

ЗА СЕЛО КОРЕН , ХАСКОВСКО

30 август 1981 год.

Въко Грудев Въков - учител.

ИСТОРИЧЕСКИ ЗАПИСКИ ЗА СЕЛО КОРЕН,ХАСКОВСКО.

ВМЕСТО УВОД

Родина,роден край,родно село и родно огнище!Има ли за нас по-скъпи имена?Това е страната и мястото в което сме се родили и прекарали най-хубавите дни от нашия живот,особено детството и младежките години.

Природата щедро е надарила нашата Родина и нашия край с красота и богатства.В него като развълнувано море се ширят кооперативни блокове,засяти със златна пшеница,шумящи царевици,лозя и градини.Бистри реки и потоци прерязват землищата на селата от нашия край.Климатът е хубав и приятен.Но, най-голямото богатство на нашия край са хората.Повечето от тях работят на полето,сред обширните кооперативни блокове и животовъдни ферми.Всяка година произвеждат все повече златист тютюн,едровлакнест памук,сочни зеленчуци,животни.Строят нови жилища,язовири,канали и диги,залесяват нови гори. Правят нашия край още по-красив,а живота още по-хубав.

Бях ученик в Хасковската смесена гимназия.На 23 май 1936 година,пеш от Хасково си тръгнах за село.На другия ден беше празникът на братята Кирил и Методи.Тогава се празнуваше много тържествено.Беше и религиозен празник и го наричаха свети,свети Кирил и Методи.

След богослужението в черквата всичкия народ от черквата и селото се стичаше в училищния двор,където имаше утро.Насядали на зелената трева под вековния клонест дъб,те слушаха програмата на учениците.Те декламираха и пееха песни за славянските просветители,за пролетта,за учението и труда. И аз отидох на тържеството и седнах под дъба до дядо Лозко Тодоров.Той ме погледна и попита къде уча и какъв ще стана като се изуча.Попита ме кога съм си дошел,как съм си дошел

пеш или с някакъв превоз,кога ще си отивам и ми пожела,когато се изуча да стана даскал в селото.

-Аз обичам най-много даскалите-рече той.Те отварят очите на хората.

Каза ми още,че е неграмотен и се чувствувал като слепец.

- Ако знам да чета и пиша,щях да напиша цяла история не само за нашето село Корен,а и за другите околни села,особено за с.Саръ юрт /Жълти бряг/,където съм роден.

Попитах дядо Лозко на колко години е,кога е роден,помни ли турското време.

-Нека свършат децата,че тогава ще ти кажа-рече ми той.

Тържеството беше почнало.Най-напред учителят Атанас Кузев говори за живота и делото на двамата братя Кирил и Методи.Заредиха се стихотворения,песни и сценки изпълнени от децата.

След изнесената програма,музикантите Янчо и Георги Бончеви засвириха хоро.Люшна се дълго,три ката нашенско хоро.Всичкия народ се хвана на хорото.Водеше го учителят Атанас Кузев.Само няколко старци останаха под сянката на стария дъб. Цялата тая гледка беше така весела,непринудена и естествена! Да ти е драго да гледаш и да не се нагледаш!Моми,ергени и невести бяха ~~така~~ пременени с най-различни и разноцветни премени.

Отидох при дядо Лозко да си поговорим,а той ми рече:

- Иди поиграй,повесели се.Има време за разказване.Това,което знам и съм чувал от моя дядо и баща и от други хора,за ден и за два деня неможе да се изкаже.Затова ти рекох одеве,когато си идваш на село и имаш време,записвай,всичко ще ти разкажа,което знам.

Завърши тържеството и народът си тръгна.Беше минало пладне.И аз трябваше да си тръгвам за Хасково и пак пеша - три часа.

На отиване,дядо Лозко ми рече:

-Като отиваш за Хасково,по черния път,който минава през

"Балъкли дере",спри се до каменния мост и прочети написаното на един камък с изсечени числа.Същата година на този ден баща ми не можал да иде на освещаването на моста,защото след два дни щели да ме кръщават.

На отиване за Хасково,се отбих по черния път и прочетох написаното на камъка: = = 6 ЮЛIA 1855 г.= =.

Дядо Лозко почина през 1944 година на 89 години.Но,това което той ми разказваше до неговата смърт,съм го записвал и съм го отразил в настоящите записки.

Запомних думите,които дядо Лозко ми каза под стария клонест дъб в училищния двор на празника на Славянските просветители през 1936 година,че ако знаел да чете и пише,щял да напише цяла история за с.Корен и околните села.Така се случи че съдбата ме прати да бъда учител в родното ми село непрекъснато цели тридесет и четири години.И това което ми заръча дядо Лозко Тодоров,стана хоби в моя живот.

Събирал съм ценни дани и от други стари хора.Интересни спомени и разкази съм чувал и записвал от дядо Андрю Божуков, който е бил първия заселник в с.Кютюкли/Корен/.Записал съм спомени и от моя дядо Въко Щефов,роден в с.Хасабас/Царева поляна/през 1867 година,разкази от дядо Вълчо Божуков,от дядо хаджи Ванчо Лозков-син на дядо Лозко Тодоров,от Карю Стоев,Георги Ив.Радев и др.Ползвал съм летописните книги на училището,читалището и други исторически записки и справки. Ползвал съм спомените и съобщенията на покойния Димитър Таков от с.Малево,записки за с.Жълти бряг от учителя Делчо Дешанов,от Петър Бойдев от с.Криво поле,от протоерей Йордан Йорданов от същото село и др.

Не претендирам,че съм свършил някаква голяма работа,но съм доволен,че съм направил нещо,макар и малко за моето родно село и моя роден край,които така много обичам.

- " -

НАШИЯТ КРАЙ В ДАЛЕЧНОТО МИНАЛО

Ако проследим страниците на историята,ще видим,че тук по нашите места преди повече от две хиляди години са живяли снажни и здрави хора,наречени траки.Те са се славели със своята храброст,трудолюбие и сръчност.Обработвали земята с мотики и рала.Жънели едро жито,ръж и просо.Изкусни майстори траки изработвали мечове,ризници,шлемове и земеделски сечива.Красиви били съдовете и накитите направени от глина, мед,сребро и злато.Такива намираме и сега по нашите места. Траките обичали песните и танците.Те се славели като музикално надарен народ.Ненадминати били техните певци и музиканти.

Легенди разказват чудни неща за тракиеца-певец Орфей.Той бил прочут лечител и поет,но най-много се славел като певец. Песните му омайвали и хората и животните.В легендата се казва,че когато запеял Орфей,зверовете лягали в краката му.Птиците млъквали.Дърветата преставали да шумят.Дори планинските потоци променяли пътя си за да чуят по-добре сладкогласния тракиец Орфей.Това е легенда,но има причина да се казва.

Траките вярвали,че има задгробен живот.Тракийските вождове и първенци били погребвани с голяма тържественост.В гробовете им поставяли скъпи съдове,оръжия и накити.Там заравяли колесницата на покойника,любимата му жена и неговите най-хубави коне.Над гроба издигали могила от пръст.И до ден днешен в нашия край са запазени повече от двадесет надгробни могили и три поселищни възвишения/крепость/:крепостта"Калето" или"Хисара",което се намира на коренско землище,на три километра северно от селото,в самия ъгъл,където се влива Коренската река в река Караман дере.Около крепостта е имало селище/западно и южно/,където са живеели приближените на вожда хора.В селището е имало баня,която бе разкрита от братя Треназови от с.Малево,когато през 1931 година копали кладенец/долап/за поливане на зеленчукова градина.

Друга поселищна крепост е върхът на възвишението Чала. Крепостта е била оградена с три реда стени,които и сега личат.

На същото възвишение в близост до с.Голям извор се намира друга поселищна крепост наречена"Калето"И на нея личат крепостните стени.

В надгробните могили са погребвали първенците-траки и семействата им,както споменахме по-горе.

През 1966 година,когато военна работна група разкопа горната част на "Голямата чука" край село Корен,бяха намерени скелети на мъж,жена и дете.До тях поставени глинени и медни предмети/украшения и сечива/.На костта на ръката на жената имаше гривна от сребро,а на другата ръка синя стъклена гривна.

Траките били един от най-напредналите народи на своето време.

Преди около две хиляди години,римляните нахлули и в Балканския полуостров.Траките дълго се съпротивлявали.След две столетия кървави борби,те загубили свободата си.Римляните станали господари на тракийската земя.Те завзели окрепените селища на тракийските вождове и създали нови такива.Започнали да строят и калдъръмени пътища.Такъв калдъръмен път, който още си личи е свързвал нашето кале,минавал през местността "Каракума"/източно от с.Корен/ и продължава на югоизток.След около няколко столетия,обширната римска държава западнала и се разделила на две-Източна и Западна.Нашите земи попаднали в източната част,която се наричала Византия. Дълги години Византия владеела нашите земи и подтискала тракийския народ.По това време по поречието на р.Дунав се намирали славянските племена и племето прабългари.Византийците постоянно нападали и тези племена.За по-сигурна отбрана се е наложило славяните и прабългарите да образуват една славянобългарска държава наречена БЪЛГАРИЯ.Това е станало през 681 г. Въпреки това,столетия още продължили борбите между България и Византия.Най-после тракийската земя била освободена.Създала се обширна българска държава с народностен състав от славяни,българи и траки.

През царуването на Симеон,България била могъща държава.

Исторически записки за с.Корен.В.Грудев.

След това почва да запада.Причините за това са били вътреш - ните междуособици между болярите,царя и духовенството.

Византийците се възползвали от това и на няколко пъти стремително нападнали българските земи.И след смъртта на Самуил,през 1018 година,всички наши земи били поробени.Повече от 160 години продължило византийското робство.Тежки били тези години за народа ни.В България се настанили боляри и духовници,дошли от Византия.

България била освободена от византийско робство през 1185 година от братята Асен и Петър,които поставят началото на Втората българска държава.По нататък в историята са посочени моменти на разцвят и падения на нашата страна.Редица битки са посочени,като:с латинци при Калоян,с византийци - битката при Клокотница/при Асен II /,с турците при Иван Шишман и др.

ТУРСКО РОБСТВО

След като подавили селското въстание,боляри и царе разпокъсали страната ни на малки държавици.Това улеснило турските завоеватели.Българският народ дълго водил неравна борба срещу много по-силния враг.Накрая загубил свободата си.Започнало турското робство-най-дългото и тежко робство за родината ни,продължило близо пет века.Голяма част от населението било избито,а друга част насила изселено на други места.Поробителите не се насищали да ограбват и унизяват народа ни. Всеки от тях можел да отнеме имота,честта и живота на българина,без да бъде наказван.Нашите прадеди плащали тежки данъци,работели ангария,търпели насилия и издевателства. Турските власти дълго са мъчели да помохамеданчат народа ни и след това да го потурчат.Те насилствено са отнели вярата и имената на много българи в Родопите,но родния език,песните и обичайте немогли да отнемат.Малко народи в света са преживяли такова страшно време.Борбата срещу турските насилия била най-голямата,най-тежката и най-продължителната,която е водил народът ни в своята история.Той издържал всички страдания и унижения и успял да се запази като народ.

През цялото робство борбата за свобода не била прекратена.Хайдутите отмъщавали на поробителите.Те били истински защитници на народа.През 17 и 18 век,глутница шайки кърджалийски баши-бозуци са нападали българските села по нашия край.Крадели,колели и убивали беззащитното население.Неизвестно от къде,към средата на 18 век,в района на селата Тънково,Голям извор,Долно Ботево и Кралево се появила хайдушка чета начело с Кралю войвода.Тази чета се е подвизавала и укривала най-често в дъбравите на Чалът.Пазела е българското население от злодеянията на кърджалийте и даалийте. След три,четири години е напуснала този район и е отишла към беломорието.Името на този юначен българин е овекавечено с преименованието на селоКавакмахле в с.Кралево,намиращо се на пет километра южно от с.Корен.

През турско време,много села от нашия край са били населени изцяло с турско население,както и нашето селоКорен.

Турският пътешественост Евлия Челеби,живял през 17 век, е известен османски автор на интересни пътеписи.Той е роден през 1611 година в Цариград.Баща му се е наричал Дервиш Мехмед Зилли,по професия златар.Евлия Челеби пътешествувал близо три десетилетия из османската империя.Преминал през нашия край няколко пъти.Ето какво описание той дава за град Хасково:

- Двадесет,тридесет години пътувам по тези страни / и не бях видял този град,който наистина бил оживен и приятен/ град.Намира се в територията на санджака Кърк клисе...... Вакъв е на джамията на Махмуд паша,чийто войвода със сто и двама души го държи и владее.Има всичко 250 покрити с керемиди къщи,една приятна баня,около петдесет дюкяна,един покрит с олово хан,едно покрито с олово медресе,три училища, три текета и една уредена и натъкмена,покрита с олово,радваща окото и привличаща сърцето джамия.Всички тези споменати благотворителни сгради са благодеяние на Коджа Мехмед паша.Има една благотворителна странноприемница,която оказва милост на всеки богат или беден,мюсюлманин или неверник.

И лозята и градините му са украса на света.Водата и въздухът му са приятни.....Богато градче е........

А когато през 1667 година е пътувал от Македония за Одрин и от там за Цариград е минал през следните села от нашия край:

1.Илиас /с.Тракиец/

2.Пътната станция на текето на честития Осман баба,където е имало благотворителна странноприемница с 80 постлани овнешки кожи.

3.Мушатли /с.Орлово/.Това село е било на река Мушатли-приток на р.Олу дере.Била рудоносна река.По нея имало много воденици.

4.Пениджe/с.Долно войводино/

5.Канукчи - изчезнало село.

6.Татарли /с.Конуш/

7.Паша кьой /с.Войводово/

8.Хисарли /с Манастир/

9.Анна баджи - изчезнало село

10.Иидe-бою /с.Книжовник/

11.Кютюкли /с.Корен/.Ето как Евлия Челеби описва нашето село: -Стигнахме пътната станция на село Кютюкли.То е малко мюсюлманско село с 40 покрити със слама и тръстика къщи.Има една джамия,покрита с керемиди и с каменно-хоросанено минаре.Знаметско село е.От четирите му страни има грамадни сенчести тополи,като че е персийски парк.От това село се докарват кореница /кютюци/и дървени въглища за гр.Одрин.Докато дойдем от Осман баба до това село,прекарахме пълни....часа удивителни дъждове и калища.По-нататък вървяхме все на изток.......

12.Корушли /с.Славянова/

13.Пандъкли /с.Лешниково /

14.Дейнекли/с.Лозен/

15.Дербент -неустановено,неверническо/бълг./селище.

16.Мустафа паша /гр.Свиленград/

17.Чермен-сега в Гърция

18.Одрин.

Всички споменати селища от с.Плкас/Тракиец/до гр.Одрин са били от вилаята Одрин.

СЕЛО КЮТЮКЛИ /КОРЕН/ПРЕЗ ТУРСКО ВРЕМЕ

Турското селище Кютюкли кога е създадено не се знае.Знае се обаче,че на един километър южно от селото ни сега в местността"Памук лука" е имало тракийско,а после българско селище.Това е доказано от намерените останки от глинени съдове,гривни и др.предмети.В долния край на селището,през 1969 година при оране с трактор,бе открита пещ за опичане на глинени съдове.

Предполага се,че след нашествието на турците,жителите на това селище са прогонени неизвестно къде.Турците изглежда не са харесали това място,защото не тече река край него и са се заселили по-на север,до реката,където е сегашното село Корен.Друга по-малка група турски семейства се заселват на около един километър по на запад и образуват махалата "Баясък". Между тези две турски селища в последствие в местността"Гермите се създава българско аргатско село,жителите на което са работели имотите на богатите турци от с.Кютюкли и махалата Баясък.Непосилно е било теглото на тези българи-аргати.Според някои предания,момите и младите невести-българки,нарочно се погрознявали да не ги харесват турците.Тези млади жени били преследявани най-вече от турците живеещи в Баясака.И ако някоя мома или невяста се е харесала на някой турчин,той насила е отвеждал в своята одая и сутринта е пущал.

Всички тези издевателства и тормоз накарало аргатите да напуснат тази махала и се заселят на 4-5 километри западно и поставят началото на сегашното село Жълти бряг.В изоставените аргатски къщи се заселват арнаути.Те били жестоки хора. Крадели овце и едър добитък и вършели убийства.Към края на 17 век били прогонени неизвестно къде.

Турското население е било много религиозно.Джамията се е намирала на западния край на с.Кютюкли/където е двора на сегашното училище и е обслужвала населението от околните турски села и махали.

Тези две турски селища/Кютюкли и Баясък/са били богати. Земята за обработване е равна и плодородна с обширни пазбища за добитъка.

Към средата на 17 век,селото Кютюкли се обособява като централно селище.

За наименованието на турското село Кютюкли има две предположения:

1. Според пътешественика Евлебия Челеби, от с.Кютюкли са докарвали коренища от дървета/кютюци/ и дървени въглища в гр.Одрин.През тези времена местността на север от селото дето са трите могили е било обрасло с вековна дъбова гора,която е била изкоренена от турците за приготвяне на дървени въглища и изваждане коренища /кютуци/Предполага се,че от думата кютюк/кютуци/ е произлязло и наименованието на селото Кютюкли.

2. От справките,които сме правили,думата "кютук"означава "печат" или по смисъл "централно място".И това предположение е по-достоверно, защото според спомените на дядо Лозко Тодоров,роден през 1855 година,както споменахме по-преди,запомнил разказите на своя дядо,че с.Кютюкли е било централно село.В селото е имало мюхтюп и голяма джамия,които са обслужвали административно и религиозно околните турски села и махали като:Кавак махле/с.Кралево/,Казъл махле/с.Момино/,Баясък - изчезнало сега селище,и турската махала в с.Текекьой /от с.Малево/.

Съседни села на с.Кютюкли са били:на исток-с.Иробас /Криво поле/-българско село,на юго-исток-с.Кючук инжили/М.извор/, на юг махалата Кавак махле /Кралево/.Двете селища Кючук инжили и Кавак махле са били турски селища.На юго-запад-с Иллери/Стамболово/с българско население,част от които са били гъркомани.На запад- с.Саръ юрт/Жълти бряг/-българско село създадено през 17 век,на северо-запад-с.Ийде-бою/Книжовник/ и на север - с.Теке кьой/Малево/-българско село с турска махала.Турското село /махала/Баясък е съществувало до 1890 год. после е било български чифлик на Гего Делибалтов от с.Жълти бряг и към 1895 год.ликвидирано.

НЯКОЛКО ДУМИ ЗА ЧИФЛИКА НА АЛИ БЕЙ.

На юг от селото Кютюкли/Корен/,местностите "Текички ниви, Текичка кория","Баба даа","Мандърлъка","Сарп дере",част от възвишението "Чала" и "Текето" са били владение на Рушед бей.Той е имал и на други места владения,но е живеял някъде към гр.Видин.На равното,на около триста метра от местността "Баба даа",дето сега е тюрбето/манастирчето/е имало теке с две одаи и обор.Тук в текето можел да намери подслон всеки пътник и добитъка му,без да плаща за храна и пренощуване. Хората от текето били освободени от данъци и се ползвали с известни превилегий.

Нивите на Рушед бей се обработвали от жителите на околните села срещу заплащане в натура и пари.

Към 1830 година от 19 век,в района на Текето,близо до Тюрбето се заселва Али бей,по-малкия син на Рушед бей.Той получил това владение от баща си като наследство.

Новопостроената къща на Али бей е била двуетажна с чардак, а дворът заграден с високи стени от камък/таш дувар/.След три-четири години в двора на бея е построена чешма и до нея засята лоза/хасма/.

Заедно с бея от Видинския край са дошли около 15 турски семейства,които се заселили в махалата Кавак махле/Кралево/. На тези свои земляци беят им подарил земя за обработване.В близост до двора на Али бей е имало около 20 аргатски български къщи,които обработвали земите и пасели добитъка на бея.На около 200 м.от българските къщи се заселили цигани,но родът на гайдаживци/аргати на бея/ги прогонили.

Оборите и кошарите на бея били на различни места из владението.Мандрата се намирала на около половин километър североисточно,в местността "Мандралъка"

Имотите/нивите и горите/на Али бей,след като е създал чифлик,се разширили още повече и достигнали до землищата на селата: Кютюкли/Корен/,Кавак махле/Кралево/,Кючук енджили/Малък извор/, Иробас/Криво поле/и част отвъзвишението"Чала".

Притежавал е още около 2000 овце,овни и кози,над 200 глави едър рогат добитък,атове,кобили и няколко чифта волове.

Семейството на Али бей се е състояло от трима души:той, жена му и дъщеря му. Дъщеря му е била много красива.За нея била построена специялна люлка на бряста до чешмата в прохладната местност "Бабаа даа".Дървото и до сега съществува. Обявено е за вековно дърво,но през 1971 година изсъхна от болест по брястовете/карачите/.Семейството на бея се обличало по градски,само дето беят е носел пискюлия фес.За отбелязване е,че беят е имал само една жена,а не както други бейове и по-богати турци -по две и повече жени.

Дядо Андрю Боджуков,който почина през 1935 година,навремето е лекувал добитъка на бея,кастрирал овните и атовете му, разказа една интересна случка:често пъти едно овчарче се овъртало около големия бряст дето била люлката на бейовата дъщеря и чешмата със студената вода,в време и без време е карал овцете и козите на водопой,когато бейската дъщеря се люлеела.Почнали да си приказват и събират.Дъщерята на бея се влюбила в овчарчето.Тая интимност забелязал един от пазвантите и съобщил на бея.Още същия ден овчарчето било изгонено и люлката свалена от дървото.

Освен аргатите,по време на жътва беят повиквал на медкия населението от околните села. Сутрин рано,пазвантите довеждали жетварите,а вечер късно ги отвеждали по селата им.

След свършване на жътвата,всички се събирали до чешмата под сенките на големите орехи.В 7-8 казана се варяло курбан.Свирели музики от зурли и тъпани.Понякога беят е устройвал и борби/гюреши/След тая гощавка хората си тръгвали по селата придружени от пазвантите.

Вече възрастен,през 1885 година,по време на Съединението на Княжество България с Източна Румелия,Али бей решил да се засели в Турция.Обявил в продажба имотите си.Една част били закупени от аргатите му българи/Гайдажиевци/,които се заселили в с.Кючук яйжели/Малък извор/.Друга част закупили жителите на българското село Иробас/Криво поле,от заселващите се българи в селата Кралево и Корен.Някои ниви останали не

непродадени.Голяма част от горите били закупени от селата Корен,Кралево,от отделни хора от с.Стамболово,от Тянко Манахилов от с.Славяново,която гора в последствие се е наричала "Тянковата кория".Същата той продал на с.Корен двойно по-скъпо.

През 1886 година,беят се изселил от чифлика си наречен от населението"Али баба текеси" и се заселил в Турция.С парите от продадените имоти закупил още добитък/най-вече овце/и един чифлик близо до гр.Узун кюприя.В последствие,беят е станал поръчител на друг бей,бил е съден,една част от добитъка му умира от болести,друга продава и се разорява.

През 1892 година,грохнал и обеднял,Али бай идва за кратко време в България,навестява бившия си чифлик и със сълзи на очи разказва орисията си в Турция.Жителите от околните села се смилили и му събрали помощ.На следващата 1893 година беят умира на преклонна възраст.

ТУРСКОТО СЕЛО КЮТЮКЛИ

За живота и поминъка на турското население от с.Кътюкли към края на 18 и началото на 19 век,ми разказа дядо Лозко Тодоров, запомнил спомени от сина на някогашния турчин-чифликчия Алимаа в когото е бил аргатин.Дядо Лозко тогава е бил на двадесет години,а синът на Алимаа над петдесет:

Село Кютюкли е било обособено в три махали:В долната/източната/ махала е живял родът на Алимаа,разположен в 4 - 5 къщи и други 3 - 4 аргатски/български/.Родът е бил богат.Имали са чифлик и много добитъкVВоденицата и тепавицата са се намирали надолу по реката под село.Тия места и сега носят имената:"Алиман арка",а по-надолу "Алиман воденицата".На изток от селото,сега на Кривополско землище е била корията/гората/на Алимаа,където са били саите/кошарите/.Стадото му е било около около 300 овце и овни.Всяка година за байряма,аргатите му откарвали за гр.Одрин около 50 овена за продан.Конете,особено атовете на Алимаа били прочути из целия санджак.

Отношенията на Алимаа и синовете му към своите аргати-българи и населението от съседното българско село Иробас/Криво поле/ са били добри.Плащали са за всяка извършена работа.По време на меджия,гощавали жетварите с курбан и свирели музики с тъпани. Укривали са и подпомагали някои подгонени

българи.Имали са добри приятели/аратлици/българи от с.Иробас /Криво поле/.

В тази махала са живели още семействата на братята Хасан и Смаил Салиеви,на Хасан Акамоллу,на Юсуф Алиев и др.

В средата на селото/средната махала/е живял родът на Ишиолар делилер.Тези семейства са били с лоши качества.Занимавали се с кражби,изнудвали българското население от околните села и бедните турци.По такъв нечестен начин се замогнали. И по време на меджия,българското население и бедните турци не са им помагали,както на Алимаа,въпреки заплахите.Това е дало повод,двата рода - Алимаа и Ишиолар да се намразят.За да отмъстят,Ишиолар прокопали пътя,който минавал край южната част на селото и когато реката придошла,отбила се по пътя и наводнила дворовете на Алимаа.Това станало причина родът на Алимаа да се премести по-далеч от реката.Този път е станал корито на реката,по което и до сега тече.От другия край на реката останали няколко къщи на Арифовци.Реката преди тая случка е течала на югоисток от сегашния мост през местността/дето сега се нарича/"Старата река",извивала се на североисток и продължавала на север към река Караман-дере.

В средната махала/около мюхтюпа/са живяли семействата на Молла Юмер,който е имал две много красиви дъщери,от които едната откраднало едно турче от с.Паша-кьой/Войводово/.Молла Юмер се заканил да отмъсти,но нищо не направил.До самата река е била къщата на Тахир ага.До него са живяли синовете на Карадаята.Южно от мюхтюпа/общината/дето сега е черквата е живял родът на Арифовци.Те са били няколко семейства,от които 2-3 къщи останали от другия край на реката,както споменахме по-горе.Един от братята е изработвал хубави рала,брандуци и други земеделски сечива.Синът му Аптиш е бил слабоумен и плашел децата от махалата.

В горната махала,западно от мюхтюпа/общината/,в близост до джамията са живали родовете на Мехмед Юмер,Садъллах Долу оглу, Хаджи Мехрем,семействата на Рушед ага,Мехмед Забунолу,Хасан Тепик,Али Османовци и др.Али Османовци били богати семейства с много добитък и земя.

Всяка махала е имала отделни гробища до 1850-1855 година . Долната махала,където е живял родът на чифликчията Алимаа са погребвали умрелите в гробището наречено "Каракуш мазаръ" на около един километър източно от селото,сега на Кривополско землище.

Средната махала,дето е живял родът на Ишиолар делилер,погребвали мъртвите в гробището "Карач мазаръ",на около =оо метри южно от селото.

В гробището "Дорук мазаръ"са погребвали умрелите семейства от горната махала.И сега тая местност носи това име. След 1850-1855 година починалите от цялото село погребвали в гробището"Карач мазаръ"/сега тая местност се нарича"Турското гробе".

Ходжите от джамията погребвали в нейния двор.

Джамията е била построена с дялани камъни и дъбов/мешов/материал.Имала е голям сачак,където вярващите оставяли обувките си и тогава влазяли в джамията да се молят.Исега,напълно запазен си стои голям издълбан камък в който жените/кадъните/ са чукали кешкек/жито/при празнуване.Джамията е съществувала до 1906 година и когато се изселват последните турци,била разрушена и от материалите е построено сегашното училище.

Спомените на дядо Тодор-живял към края на 17 век в с.Саръ юрт/Жълти бряг/,разказал на сина си Лозко Тодоров,за когото споменахме в началото на описанието,са близки до описанието на Османския пътешественик Евлия Челеби за с.Кютюкли.Къщите са били низки,построени от камък,кирпич и дъбов материал.Покрити със слама или тръстика.Нямали прозорци,а се осветявали отширокиге комини/Комини/от които се виждали звездите.През тях свободно падали снегът и дъждът. Другата стая е била обор.Там затваряли добитъка.Постелките за спане на хората били:хасъри,черги и дебели козяци.

Мъжете се обличали с тъмно-сини потури,аби джамадани и червени фесове с пискюли.Обували царвули от волска кожа.

Жените носели шалвари и фереджета.В празничен ден обували толумлия кундури и шарени чорапи.Цапали си ноктите с червена боя.

Обичайте им са били доста интересни/при сватби,байрями и др/ но на тях няма да се спирам.

Исторически записки за с.Корен-В.Грудев - учител.

По богатите турци като бейове и чифликчий,молли и софти са имали чардаклия къщи със сачаци и чардаци,с прозорци и покриви от керемиди.Оборите и саите/кошарите/са били отделно.

Мъжете се обличали с гайтанлий дрехи и червени широки пояси с пюскюлия фесове и толумлия обувки.В жилището имали: всекидневна стая,одая,занца и омивалня.

До 1850 година в селото е имало пет мъже с по две жени. След тая година-по една.

През 18 и началото на 19 век с.Кютюкли е било към Одрински вилает,Черменски санджак и Хасковска кааза.

ИМЕНА НА МЕСТНОСТИ В ЗЕМЛИЩЕТО НА С.КОРЕН,ОСТАНАЛИ ОТ ТУРСКО ВРЕМЕ.

1. В гората,на юг и югоисток от селото: Кушоу,Хунки, Дайма сърт,Дайма дере,Юсен боба,Кавак чаир,Ески баалъ,Теке корусу,Мандрълък,Казъл пелит йолу,Янъклък,Боза гечит,Чаир дере.

2. В полето,на юг от селото:Шафпали,Южеклер,Ери чаир, Карач мазаръ,Памук лук,Капан чаир,Деде ери,Чеври ери,Гьожен ери,Долаплък,Дермен оджа,Дорук мазаръ,Кьор бунар,Теке тарла, Юртлар дере,Хасан тарла/там са били нивите на Хасан ака моллу/ Хасан ака моллу е имал един син и три дъщери от двете си жени. Една от дъщерите умира твърде млада.Погребана е в двора му. Като доказателство и вярност на спомените на дядо Лозко,запомнил от баща си,преди няколко години/1977 година/,при работа с багер бе разкрит надгробен камък с надпис:/по смисъл/За успокоение душата на Хатидже,....Хасан....1837 година.

3. На исток от селото:Кадън ери,Кору алт,Кйосе чаир,Кара черпалък,Сарп,Хасар/калето/.В близост до селото:Чифлик алт, Чауш кьопру.

4.На север от селото:Бюйме дере,Поллука,р.Караман дере.
На запад:Герми ери,Балсък,Гяур мазаръ,Казалджик дере.

СЕЛО КЮТЮКЛИ ПО ВРЕМЕ НА ОСВОБОДИТЕЛНАТА ВОЙНА/1877/78 г./

През Освободителната Руско-турска война,руски войски през с.Кютюкли не са минали.Когато руските войски са дошли в гр. Хасково/м.януари 1878 г./и особено по време събитията край с. Дурали/Стойково/,турското население от селото се изплашило, някои се приготвили да бягат,а родът на Ишиолар делилер отишли до с.Тънково. Синовете на Алимаа и беят от Текето били спокойни,защото имали покровители-българи от с.Иробас/Криво поле/и други българи на които са помагали.

Отстъпващи черкезки групи са минали през селатаСаръ юрт /Жълти бряг/ и Иробас/Криво поле/,където извършили издевателства,но скоро били прогонени от настъпващите руски конни разезди.Но,когато главните руски сили се насочили към гр.Харманли и войските на полковник Орлов,които били на почивка в с.Мусатли/Орлово/,със задача да тръгнат за гр.Кърджали и Беломорието,турското население от Кютюкли и околните турски села и махали се успокоило.

След свършване на войната,турците възнамерявали да си живеят в селата.Но след Съединяването на Княжество България с Източна Румелия през 1885 година,решили да се изселят в Турция.Отишли няколко човека от с.Кютюкли да търсят места за заселване.Намерили такива по поречието на р.Марица,близо до гр. Узун-кьопру.Изселването на турците е станало в продължение на няколко години.Най-напред се изселили тези,които имали по-хубави имоти,катосемействата на Алимаа,Молла Юмер,Али Османовци,Мехмед Забуноолу и др.

СЕЛО КЮТЮКЛИ/КОРЕН/ СЛЕД ОСВОБОЖДЕНИЕТО.

Първият българин,заселил се в с.Кютюкли/Корен/е бил Андрю Бойдев Боджуков от с.Иробас/Криво поле/през 1886 година.Закупил част от имота на малкия син на Алимаа и къщата му.Две години е живял със семейството си между турците.

Периода на изселване на турците и заселването на български семейства е продължило от 1886 до1906 год.Заселниците са били изключително от съседните села Саръ юрт/Жълти бряг/ и Иробас /Кр.поле./

От с.Саръ юрт/Жълти бряг/са дошли:Келювци,Кирчевци,Лавчевци,Ураловци,Маразовци,Филипиповци,Кальковци и др.

От с.Иробас/Криво поле/са дошли: Буджуковци,Георги Димовци,Радюв Ванчовци,Кузювци,Янъковци,Налбантовци,Ангеловци, Гълдювци,Хринговци,Никовци,Камовци,Марчовци и др.

От с.Хасабас/Царева поляна/се заселва Въко Щефов Лавчев,а от с.Дурали/Стойково/-Гего Лозев.

Последният турчин,Кара Даид,се изселва през 1906 година. Често за него и сега си спомнят останалите живи старци.Той е бил народен лечител.Правел е мехлеми за рани и лекарства от треви и билки.

И от 1907 година с.Кютюкли се обособява като чисто българско село,с около 50 домакинства.

Поминакът на населението е бил земеделие и животовъдство. Всяко семейство се е стремяло,колкото по-бързо да заличи всички остатъци от турците.Едни са ремонтирали старите турски къщи,други са строели нови,но все пак низки с малки прозорчета и със сачаци.Ограждали дворовете с плет от тръни,редки с дувари.Повечето от харманите били извън село,за да се използва вятърът за веене.Обработването на земята ставало с дървени рала.Отглеждали най много пшеница,ръж,царевица,фий,бурчак,дини и по-малко тютюн.От животните отглеждали овце и крави,които използвали и за впрягане.

До 1898 година в селото нямало дюкян и хората се снабдявали с най-необходимото от гр.Хасково.Когато закарвали житото или тютюна на търговците в града с волските си коли,си купували сол-един чoвал,газ-една тенекия,30 - 40 калъпа сапун и друго най-необходимо.Незабравяли да купят и солена риба,а по-богатите и маслини,хайвер,халва и др.за храна през постите.Почти всички са били вярващи и са изпълнявали религиозните изисквания,като пости,причастие идр.обряди.И понеже в селото нямало черква,ходели на богослужение в съседните села Криво поле, Жълти бряг и другаде.

През 1898 година Георги Димов отваря кафене и малко дюкянче.Хората от селото се събират в кафенето и почват да разговарят по някои местни въпроси за подобряване бита,за откриване на училище,построяване на черква и др.

ЗА УЧИЛИЩЕТО

Първото училище в селото е открито през 1892 година,в една малка staичка до обора на Латю Ванев /сега двор на Д-р Георги Карев.

Пръв учител през учебната 1892/93 учебна година е бил Марин Иванов Кахов от с.Криво поле.Завършил бил четвърто отделение.

През учебната 1893/94 година учител е Стайко Такуров от с.Жълти бряг.

Следващата 1894/95 учебна година учител е Тенчо Попов,роден през 1869 год.в с.Юглюк/Дарец/,преселил се в с.Книжовник.Имал начално образование.Починал през 1952 година на 83 годишна възраст.Ученици при него са били:Георги Ив.Радев,Делчо Уралов,Нестор Жеков,Димо Георгиев и др.

От 1895 до 1899 година/ четири години/,учител в селото е Грудю Димитров Бойдев.Роден през 1872 год.в с.Криво поле.Завършил петокласно училище в гр.Хасково.Селото тогава е наброявало около 5о къщи,от които 35 български и около 15 турски.Училището е преместено сред селото,до някогашния турски мюхтюп/община/,където сега е черквата.Имало е две стаи:едната е била учебна,а другата служела за черква.Подовете били замазани с червена глина.Чиновете били дълги за 5-6 ученика.В близост е бил турския мюхтюп,където ходжата е занимавал турските деца.През 1897 година,учителят се оженил и десет дни децата не учили.Училищни настоятели били:Кузю Русев и Ванчо Радев.Общината е била в с.Криво поле.Учителят Грудю Димитров в последствие преминава на друга работа.Починал през 1929 година в родното си село.Негови ученици са били:Янчо Бончев,Колю Колев,Тянко Лавчев и др.

През учебната 1899/1900 година за учител е назначен Андон Иванов от с.Алибей кьой/Болярово/,Хасковско,роден през 1877 год.Учителствувал само една година в нашето село и десет години в с.Тънково. Починал през 1914 год.в гр.Щип /Македония/ от болестта холера,като войник.Ученици по това време били:Иван Гегов,Бойдю Георгиев,Анастас Лавчев,Русю Андрев и др.

Следващата 1900/1901 учебна година,учител е Тодор Бонев от с.Алмали/Ябълково/,роден през 1865 година.Завършил е петокласно училище с право на учител.Живял е на квартира в Жеко Стоев.Починал през 1943 год.в гр.Хасково.Негови ученици са били:Георги Бончев,Иван Гегов,Колю Русев,Стойчо Кузев и др.

През годините 1901,1902 и 1903 не е имало достатъчен брой записани ученици и не е назначен учител.

Следващата 1903/1904 година за учител е назначен Михаил поп Константинов,роден през 1881 год.в с.Топрак хисар/с.Землен/, Старо-загарско.Завършил редовна гимназия в гр.Сливен.Неговият баща поп Константин е бил личен приятел на Васил Левски.Много пъти Левски се е укривал у дома му.Сега,училището в с.Землен има за патрон името на "Отец Констaнтин".Учителят Михаил поп Константинов е починал в гр.Стара Загора през 1953 година при дъщеря си,където е учителка.Негови ученици са били:Радю Кузев,Теню Жеков,Георги Бончев и др.

През учебните от 1904 до 1908 години,учител в селото е бил Иван Митков,роден през 1885 година в с.Малево.Завършил петокласното училище в гр.Хасково,после семинария в гр.Самоков, учителствува в селото ни четири години.Освен учебната работа много често е събирал хората в училището и им обяснявал непознати за тях неща.Често при него са отивали Кузю Русев,Кузю Иванов Хрингов,Стоян Ангелов,Георги Ванчев и др.за съвет. Един път му казали:

-Даскале,всички си имат съдружие,а ние в нашето село нямаме такова,да се грижи за нашите интереси.

Учителят Митков се заинтересовал,намерил книгата"Де е спасението"от Драгиев,прочел я и подбуден от настояването на селяните свикал събрание в кафенето на Георги Димов и образували земеделска дружба.Съставили протокол и го изпратили на отвърждение.Това е станало през м.декември 1906 година.За ръководство на земеделската дружба били избрани:За председател-Кузю Русев Митрев,Секретар-Кузю Иванов Христев и членове:Делчо Ангелов, Стоян Ангелов и Янчо Колев.Членовете на дружбата се интересували от политическия и стопански живот в страната.Някой са получавали и вестници.Първи дружбените членове се снабдили с железни плугове и брани/дърмъци/,а по-после и свеялки.Учителят Иван Митков имал идеята да се създаде и читалище.Поставил е въпроса и за построяване на ново училище,но се заселил в с.Ябълково/1 и станал свещеник.След няколко години завършва висше юридическо образование,напуща свещеническата длъжност и става адвокат в гр.Хасково. В своите спомени Иван Митков пише:

Исторически записки за с.Корен - В.Грудев - учител.

-Имам много добри спомени от с.Корен като учител от 1904 до 1908 год.Тая ми последна учителска година,беше ми изпитвач на учениците,даскал Теню от с.Малево,който ме е учил от първо отделение и аз имам за тоя ми учител най-добри спомени,до сълзи от умиление за доброто му сърце,как ме е насъчавал и повдигал духа в учението.Спомням си за тая ми последнна 1908 мила година,как на празника "Кирил и Методи"играехме хоро на двора на старото училище до турския мюхтюп с всички ученици.Аз водех хорото,а до мене беше хванат Манахил Ванев/Ваненцев/,който беше училищен настоятел.Спомням си за моите ученици:Панайот Георгиев,Теню Жеков,Карю Стоев,Ганка Манахилова,Йордан Вълчев,Иван Манахилов,Вълко Ванчев и др.Прочее,доволен съм твърде много за гдето ми се удава случай,да се унеса в едни далечни за мен времена и да подмладея,поне за момент в тия напреднали вече години.Поздравете всички комшии и мои ученици/ако са живи/от които имам само добри спомени./Това е писмо,изпратено до Земеделската дружба/която той е създал през 1906 год./по случай отпразнуването 60 годишнината на Земеделската дружба в с.Корен.

Идеята му за построяване на ново училище се осъществява още през лятото на 1908 година.Появил се спор между по-младите и старите от селото за мястото на училището.Младите настоявали,училището да бъде построено в средата на селото, на мястото на старото.Старите настоявали,училището да бъде край село,в двора на турската джамия,а сред село да построят черква.В този спор,винаги е било така,старите се наложили и през лятото на 1908 година строежът започнал.Материалите от джамиета се използвали за построяване на училището. Майсторът на строежа бил Тодор Славов от с.Саръ юрт/Ж.Бряг/

За учебната 1908/1909 година,била назначена за учителка Цана Саламанова от гр.Стара Загора.Учебните занятия са се водили три месеци в старото училище и през месец ноември на 1908 година,учениците били преместени в новото.Въпреки по-добрите условия,всички подлежащи не са посещавали учебните занятия,особено момичетата.А тези,които са ходели на училище, не са били добре обучавани.Като причина за това,може да се посочи тази,че през годината учителката Цана Саламанова не е водила редовни учебни занятия,отсъствувала е безпричинно,за което училищната инспекция поискала да представи рапорт

и изясни причините.Ученици тогава са били:Атанас Кузев,Грудю Въков,Карю Стоев,Георги Танаков и др.

През учебната 1909/1910 година,за учителка идва Савка Георгиева от гр.Хасково.Още с идването си е обходила домовете, беседвала с родителите,обяснявала да не оставят децата си слепи,а да ги пращат на школото.Изисквала е от училищните настоятели да се заинтересоват повече,с цел да се подобри материалната база,да се доставят подходящи чинове,нагледни материали и редовно посещение на учебните занятия от учениците. Всички деца,на брой 32 са прибрани в училище.Обучението се е водило много редовно и успехът на учениците е бил добър.Най-лошият ученик е бил Георги Танаков,осиновен от бездетно семейство,но учителката е употребила големи усилия за неговото възпитание.Често пъти е идвал в училище с пълни гащи с ябълки и с тях замервал другите ученици.Учителката Георгиева го изпраща да повика майка си.Идва майката и вместо благодарност към учителката,се нахвърля върху нея,хваща е за косите и и казва обидни думи.Това дало повод да се заведе дело №820 от Харманлийския съд,където за свидетели били заведени и учениците.В края на учебната година,от всичко 32 ученици,остават да да повтарят зрима.Родителите са много доволни и настояват учителката да остане и за другата година.

Следващата 1910/1911 учебна година,учител е ИванР.Вълканов. В училищната документация и летописната книга на училището,не е писано много за тоя учител.Знае се само,че е от Новозагорските села,живял на квартира в Лавчо Тянков и не е бил общителен с хората.Учителствувал по-малко от една година.Ученици са били:Тодю Тенев,Атанас Кузев,Теню Гогов,Андрю Лозков,Илия Рисев и др.

От месец септември 1911 до месец февруари 1913 година,учител е Тодор Тодоров от с.Узунджово.Това е било през Балканската война,когато повечето от мъжете били мобилизирани.Много ученици не са посещавали училището,а са помагали на семействата си.През месец февруари 1913 година,училището е било затворено и учениците освободени да помагат на майките си.

На следващата учебна година 1913/1914,учениците се презаписват в същите си отделения.За учител е назначен Тодор Тодоров от гр.Казанлък./Имената съвпадат с предшествуващия учител./

Учителят Тодоров е живеял на квартира в Янчо Бончев.По характер е бил весел човек и обичал увеселенията.Запознат е бил със социалистическите идеи.През учебната година е имало записани 40 ученици - 24 момчета и 16 момичета,но не всички редовно са посещавали училище.Ученици тогава са били:Георги Тенев Димов,Ванчо Делчев Уралов,Марин Жеков и др.

На 2 октомври 1914 год.е назначена учителката Атанаска Груева от гр.Хасково.Здравословното и състояние не е било добро и след два месеца/на 4 декември/1914 год.напуща.

На 3 януари 1915 год.е назначен Петър Димитров от гр.Хасково. Учителствува не пълни две години,защото е повикан на военна служба.Учебните занятия се водят до м.март 1916 год.след което училището е затворено и учениците не завършват годината. Учителят Димитров,през първата Световна война е убит на фронта.Ученици тогава са били:Иван Георгиев,Митю Латунов и др.

Следващата 1916/1917 учебна година няма назначен учител и децата са обучавани от частната учителка Султана Соломонова от гр.Хасково,по народност еврейка.На квартира е живяла в Сево Несторов.В края на учебната година учениците са положили изпит в училището на с.Криво поле.

На 10 октомври 1917 год.за учителка е назначена Невена Георгиева от гр.Хасково.До тая дата е била учителка в Малевското училище и е командирована като нередовна в с.Корен.Живяла е на квартира във Въко Господинов.Учителствувала е една година /учебната 1917/1918/.Обучавала е 43 ученика.Ученици по това време са:Жеко Иванов,Лавчо Василев,Митко Димов,Стайко Митошев, Георги Ив.Латев,Лозко Грозев и др.

На следващата 1918 год.до 11 дек.,училището не е било отворено,защото не е бил назначен учител.

На 12 дек.за учител е бил назначен Теню Жеков.Той е първият местен нередовен учител.Роден е през 1895 год.в с.Корен.Учителствува три години/1918 до 1921/След това е преместен за не редовен учител в с.Криво поле.На негово място е назначен Иван Димитров Македонски от гр.Хасково.Той учителствува една учебна година/1921/1922/.

За следващата 1922/1923 учебна година е назначен Колю Лавчев от с.Царева поляна,Хасковско,роден през 1898 год.Завършил е

средно образование с приравнителен изпит.Учителствува една година в с.Корен,после дълги години в родното си село и накрая в с.Книжовник,където се пенсионира.Умира през 1972 година.

През учебната 1923/24 година,училището е с две паралелки и двама учители:Теню Жеков от с.Корен и Жеко Вълков от с.Книжовник.Жеко Вълков следва висше образование,но се разболява от нейзлечима болест и се самоубива край Княжево до София.

През следващата 1924/25 учебна година са назначени за учителиАтанас Кузев Русев и Теню Жеков Стоев и двамата местни учители.За Теню Жеков споменахме по-преди.Атанас Кузев е роден през 1902 год.в с.Корен,завършва педагогическо училище в гр. Харманли и е първият местен редовен учител.

На 10 октомври 1924 год.учителят Теню Жеков напуща учителството и продължава образованието сив търговската академия в гр.Варна.След това,дълго време работи в сметната палата в гр. Хасково,където се пенсионира.Почина на преклонна възраст.От 15 октомври 1924 год.на мястото на Теню Жеков е назначена за учителка Мария Михаиловска от гр.Добрич/Толбухин/.

Следващата 1925/1926 учебна година,училището е с една паралелка/четири слети класа/.За учител остава само Атанас Кузев, който остава да учителствува до 1937 год.,когато заболява и напуща.

След заболяването на учителя Атанас Кузев през 1937 год.на негово място е назначена учителката Магда Иванова Треддафилова от гр.Стара Загора.Живее на квартира в Тончо Митев.Учителствува до м.април 1938 год.На нейно място е назначен за учител Георги Тенев Гегов от с.Книжовник.Той учителствува до 15 септември 1939 год.След тая дата учителят Атанас Кузев е оздравял и продължава да учителствува до 1946 год.

СЕЛО КОРЕН В НАЧАЛОТО НА 20 ВЕК.

В периода от 1900 година до обявяването на Балканската война /1912 г./населението на с.Корен е живяло сравнително спокойно.Всеки се е стремял да произведе повече ////// земеделска продукция и увеличи броя на животните,особено овцете.Почнали да произвеждат и повече тютюн,изкупван от появили се в гр.Хасково тютюневи фирми и търговци.Въпреки добрите за вре-

мето добиви,селяните са били жестоко експлоатирани от разни търговци и лихвари.Хората почват да се интересуват и от политическия живот,особено след образуването на земеделската дружба/1906 г./.Това се вижда от проведените избори през 1908 год. Общината е била в с.Криво поле,където се и гласувало.Дружбените членове от селото,отиват да гласуват организирано,с развято знаме,носено от Ванчо Димов - Чолака.От избраните трима съветници за с.Корен,двамата са били земеделци.Тази победа на земеделската дружба е голяма и осигурява нови,по-млади членове като:Сево Несторов,Русю Колев,Русю Кирчев и др.

На конгреса на БЗНС през 1909 година,в гр.Бургас,дружбата изпраща двама делегати:Митю Кирчев и Георги Иван Радев.По време на конгресните дни,дружбеният член Гого Тенев е бил изпратен до пощата в с.Славяново да подаде телеграма до Конгреса.В пощата е бил възпрепядствуван,но младежът Павел Тагаров,член на БСДП му помага и телеграмана била пратена навреме.

-"-

При обявяването на Балканската война,повечето от мъжете заминават за фронта.Реквизирани са коли и добитък.Останалите хора в селото/жени,деца и старци/трудно обработват земята.След Балканската война,започва междусъюзническата.Българските войски се насочват към други фронтове.Турската граница е открита,което използва турската войска и навлазя в пределите на България до с.Любимец.Населението на с.Корен и другите села се изплашило и избягало към Хасковските бани и с.Сусам.В селото останали само стари хора.След около една седмица,турската войска се отегля и населението се завръща по селата.

След междусъюзническата война,започва първата световна война. Тя разорява твърде много българския народ.Населението по села и градове гладува.Въпреки богатата почва в селото ни,хората едва изкарват прехраната си.Повечето от добитъкът е реквизиран. Много ниви остават не обработени.

През трите войни/Балканската,междусъюзническата и Първата световна война/от селото ни са убити 14 мъже и останали повече от 25 сираци.Последиците от войните са твърде тежки за малкото ни село.

След свършване на войната,в България се съставя коалиционно правителство от представители на някои стари партии. Наскоро,обаче се провеждат избори и Земеделският съюз идва на власт.Земеделската дружба в селото ни взема властта.Селото ни се отделя от Криволската община през 1921 година в самостоятелна.В тричленната комисия са избрани:за кмет - Сево Несторов Камов и членове:Вълко Господинов и Колю Бончев,а след него до Девети юни 1923 година -Ванчо Лозков.През времето на управление на БЗНС,в селото ни се провеждат доста мероприятия:Опесачени са най-калните улици,особено тая влизаща в селото/Карасукака./Училището се разширява и има назначени двама учители,разорават се места и се дават на безимотните и малоимотните.В селото интелегенцията взема най-активно участие:Митко Севов/земеделец/,който е служител в Българската легация в Франция,Димитър Стоянов,земеделец,през управлението на БЗНС е околийски началник в гр.Харманли.Панайот Георгиев,завършва за лекар,Теню Жеков-учител,после финансо служител и Атанас Кузев - пръв редовен учител и дал най-много за с.Корен.

Повечето от по-младите са били привърженици на кооператизма и стават членове на Земеделскиият синдикат в гр.Хасково.

Голяма грешка са направили управляващите земеделци в селото ни за дето са отказали да бъде открита районна телеграфопощенска станция.Само след една година/1924 год./след преврата на Девети юни,сговористките водачи в с.Стамболово,използвали случая и открили такава станция там.

ФАШИСТКИЯТ ПРЕВРАТ НА ДЕВЕТИ ЮНИ 1923 ГОДИНА.

Превратът на Девети юни 1923 година,заварва населението по нивите.Никой не подозира такова събитие.Получава се вест,че в гр.Хасково,властта е паднала.Нареждането до земеделските дружби е:с въоръжен отпор да се възстанови земеделската власт.Дружбата в селото разполага с пушки.Тринадесет члена на дружбата заминават същата вечер за гр.Хасково,а именно:Георги Иван Радев Георги Бончев,Колю Колев,Илия Русев,Атанас Янчев,Латун Вълчев, Колю Русев,Русю Тенев,Гого Тенев,Латун Христозов,Атанас Кузев, Русю Господинов и Панайот Гегов.Десетте души останали в местността"Лагера"/южно от гр.Хасково,а трима влизат в града да разузнаят,но били арестувани.При разсъмване,на 10 юни,нарочно

изпратен човек от градската дружба в Хасково,се промъква до"Лагера"и съобщава на всички събрали се там здружени земеделци от околните села ,че градът е зает от армията и полицията и сговористите на кръволока Цанков са взели управлението.Всички се разотиват по селата.

На 10 юни след обяд в село идват полицаи и хора от сговора и съставят тричлена комисия в състав:Бойдю Андрев,Иван Латев и Грозю Колев.Взели властта,тази тричленна комисия се е държала добре със здружените земеделци.Не са позволили да се извършват издевателства от полицаите,които са дошли в селото ни.Арестувани са само Георги Ив.Радев и Димитър Стоянов.Георги Ив.Радев е бил член на окръжното ръководство на БЗНС.Арестуван,той е откаран в гр. Велико Търново.Тричленната комисия се застъпва и той е бил освободен.Димитър Стоянов заварва преврата на 9 юни като околийски управител на гр.Харманли.Арестуван и като подсъдим е откаран в Хасковския затвор.През м.ноември 1923 год.почива брат му Манахил. Кметът на селото Бойдю Андрев гарантира и пущат Димитър Стоянов под стража,да присъствува на погребението на брат си.

През Септемврийското въстание 1923 година,земеделската дружба не е имала възможност да вземе участие.

ЕТНОГРАФСКИ ХАРАКТЕР НА с.КОРЕН: БИТ,ТРАДИЦИИ И ОБИЧАИ.

Освен поминъка на населението,политическото и икономическо развитие,необходимо е да разгледаме и етнографския характер на селото:облеклото,обичаите,празниците и първи прояви на културно развитие и прояви на художествена самодейност.

Платовете за дрехи са били в повечето случаи местно производство,тъчени на ръчни станове.Дрехи за мъжете са били:шалвари от тупан вълнен плат,джобовете и ръбовете обшити с гайтан.Завързвали ги за кръста с връв,наречен уркузун,прекаран през учкура на шалварите.Запасвали се около кръста с червен или черен пояс.Носели още антерия,елек и най-отгоре аба/дулама/,също обшити с черен гайтан. Имало е дрехи и без гайтани,които носели по-бедните хора.Обували се с навуща и царвули,направени саморъчно от свинска или волска кожа.Някои по-заможни хора си купували царвули изработени от щавена волска кожа/чикми/.На главата носели калпаци или кърпи.През лятото,вмясто шалвари и аби,носели каравани и антерий от вълнен

или памучен плат.Крачолите на караваните завършвали с гойтанени колаци.Тогава хората са отглеждали повече черни овце и преждата и изтъкания плат не са боядисвали.Юношите и децата и децата,вместо аби носели вълнени джамадани,закопчвани отпред и украсени с два реда гайтанени топчета.В периода 1908 до 1920 година,младежите/ергените/,вместо царвули, в празнични дни и на хорото,носели високи ботуши.Децата от две до пет години,носели така наречените тантърчета,подобни на рокълички.

До 1900 год.жените обличали върху дългите кръстати ризи красиви сукмани,отворени отпред,а по-после дълги и широки фусти.По-старите жени,на главата носели малки фестчета,покрити с широки черни забрадки,наремени дюлбени/чомбери/,а по-младите носели забрадки,наречени дувалета.На работа,жените ходели обути,както мъжете с царвули,а на празници и на хорото носели обувки,наречени кундури.Чорапите обикновено са бивали черни или шарени.

Еднообразния живот на хората е бивал разнообразяван от различните обичай/сватби,годежи,попрелки,хващане аратлици и посестрими/,от празненствата,традициите и др.

Попрелките започвали още от лятото/след Илинден - 2 август/. Наричали ги лятни попрелки.Попрелки са правени срещу понеделник,срещу вторник,срещу четвъртък и срещу събота.Срещу сряда и петък не са правени попрелки,защото са били постни дни.

За летните попрелки,момите и ергените събирали дърва през деня от близката гора и вечерта кладели буйни огньове на улицата,площада или в двора на някоя мома.От цялата махала,момите се събирали край огъня,предели вълна или памук,цепели круши за ошав,чистели памук.След малко се чува куче лай,провиквания или мелодия на кавал.При идването на момците,момите ставали,посрещали ги с поздрави и почвали веселите закачки и разговори.Момците сядали срещу момите от другия край на огъня.След известно време,тези момци отиват на друга попрелка,а други идвали на тази.Само годеникът оставал до край,но не е било позволено да сяда до годеницата си.

Със застудяване на времето,попрелките продължават по къщите на момите.По някой път,момци от селото,ходят на попрелки в други съседни села,а от там идват в нашето.Често се е случвало стрелба с пистолети през нощта,или сбиване,обиждане,заканване между местните ергени и тези от другите села. И то за някоя мома,която любят няколко момци.

На попрелките момите и момците са се харесвали,но без съгласието на родителите не е ставало годеж.Не рядко се е случвало,момата да пристане на своя любим.Причина за това в повечето случаи са родителите на момата.Те казват,че този момък е от сиромашко семейство и че щала цял живот да робува. Но,сърцето на момата е свързано с младежа и решава да му пристане.

Приятелите на момъка,в уговорка да помогнат,отиват до дома на момата и се спотайват до плета.По даден сигнал,най-често чрез подсвиркване,момата излазя от навеса,върви край затръненият плет с малка бохча дрехи и дарове и се втурва в прегръдките на своя любим.Той подема бохчата и поемат за неговия дом.Ако момъкът е от друго село,приятелите охраняват шествието до дома на момъка.Най-доверения приятел/аратлик/, влазя в двора,тропа на вратата и вика:

-Ставайте,че булка ви водим! Кой ще черпи по-напред,дядото или бабата?

А,те са още млади хора.Дори не им приляга за свекър и свекърва.Сънни,стават,посрещат сс радост бъдещата снаха и почерпват влезлите както му е редът.Започва на първо време тиха веселба.

На другия ден се разчува из цялото село за случилото се. Родителите на момата са закахарени,но бързо им минава и щат не щат си млъкват и успокояват.

При нормално положение,годежите са ставали много тържествено.В семейството на момата се приготвя всичко за това тържество:яденето,пиенето и даровете.Събират се роднините и дружките на момата и очакват идването на родителите и някои близки на момъка.След пристигането им,започва гощавката, разговорите между новите сватовци.Може да има и музика.

Годеницата дарява бъдещите си свекър и свекърва с дарове,

а на годеника дава само една кърпа.Годеникът подарява на годеницата наниз алтъни,златна лира или други украшения. Тия взаимни дарявания стават в присъствието на всички,защото ако се случи оставяне,да се знае кой какво е дал за да си го върне.Такива оставилки,често са бивали разрешавани от съда.Годяването е ставало на възраст от 14 до 18 години.Мома или ерген навършили двадесет години,са ги смятали за възрастни.Момата и момъка са ходели годени от една до пет години.Интимни отношения,обаче,през тези години не се позволявали.За това се е следело особено от родителите и близките на момата.Защото,ако се чуело,че момата е имала интимни отношения с годеника си или с друг момък,при оставяне тя не можела да се омъже за друг ерген,а само за вдовец.

Сватбите ставали още по-тържествено.Събират се някоя вечер сватовците и решават,кога да бъде сватбата.Съобщават на кума/калтатата/своевременно,защото и той трябва да приготви подаръци.Кумът е най-тачeният човек на сватбата.Сватби се ставали сама в неделен ден.Сватби и годежи не са правени в пости.

В петък,преди сватбата,зълвата/по-малката сестра на младоженеца/с друго момиче,тръгват от къща в къща и поканват/калесват/роднини и близки за сватбата в неделя.Калесват се роднините и приятелите на младоженеца и от другите села.

В събота след обяд,музикантите/чалгаджийте/са вече дошли. До 1905 година на сватбите се е свирело с гайда,кавал или гъдулка,а след това с цигулка,сунтура,кларнет и тъпан.Акордеонът още не е вземал участие.

В събота ,към залез слънце,почват да бръснат зетя/младоженеца/.Бръсне го по-големия брат или роднина,който на сватбата е поддевер.Пред младоженеца има поставен лехен с вода.По време бръсненето на младоженеца и след това,до смръчаване,жени и невести,почти от цялото село идват и носят принос/хляб,паница фасул,брашно/,дават ги на бабата/свекървата/с думите: -Хайде,да ви е честита сватба.Всяка жена бива нагостявана и изпратена.Всеки дошел в двора на младоженеца,залепя на челото му монета,която той взема и пуща в лехена.През това вре-

ме музикантите свирят и пеят специалната за този случай песен:

Ах,гиди млади години,
кога си бърже минаха.
Барем се ерген находих,
хубави моми нагледах.
Хубави,моми българки:
бели,червени ямболки,
стригани моми сливенки,
със къси рокли хасковки,
с шарени поли селянки...

Или:

Стоян на мама думаше,мамо ма,стара,майчице
Отде ма,мамо оглави,
оглави,та ма зажени.
Още ма,мамо приляга,
ергенска ляпа премяна,
ергенлик,мамо,ергенлик,
ергенлик,още пашалък.....

След като завърши бръсненето на младоженеца,зълвата или друго момиче,взема монетите от легена,дава ги на младоженеца, а с водата полива цветята,обикновено трендафила.

Дошли са роднини и гости от други села,посрещнати от съседите и близките на младоженеца.След това влазят в една от стаите и чакат да дойде кума/ако е от село/.Няколко мъже,заедно с един или двама от музикантите,отиват да поканят и доведат кума.Когато дойде кумът,сватбарите го посрещат и го настаняват на най-видно място.Кумът,вади шише ракия и почерпва присъстващите.След това започва гощаването,през което време музикантите непрекъснато свирят.

Вън на двора или в градинката,под дърво ябълково,моми,с песен обшиват пряпола.Пряпола представлява шарена кърпа или червен плат,закрепен за дървена дръжка/като знаме/,обшит с зелени листа,пуканки от царевица,парченца от червени чушки,а на дръжката,отгоре забучена ябълка.Песента при опяване на пряпола е:

Кога го майка главеше,
тогаз му пръстен лееше.
Кога го майка женеше,
тогаз му къща градеше....

Гощавката на гостите и кума е към своя край.Нетърпеливи момци и моми и невести чакат на двора кума да бъде изпратен,и да започнат меденците.Меденците са увеселение с хора и песни, вечерта срещу неделя на момковите дворове.Когато музикантите си почиват,момите почват да пеят хороводни песни и хорото продължава.Това увеселение продължава до късно през нощта.

В неделя сутринта,всички се приготвят,да отиват да вземат булката.Запрягат две,или три волски коли,качват се на колите моми и невести и почват да пеят.Колите са покрити с шарени черги,поставени върху дървени обръчи.Колоната е подредена в следния ред:Най-напред,музикантите свирят.След тях е кумът със семейството си,след тях вървят сватовете и роднините и най-отзад колите. Зад последната кола вървят - младоженецът и деверът,който носи пряполът.Момци на коне,наречени кошаджий,пропускат и който пръв стигне до къщата на младоженеца,взима бъклицата с вино.Той съобщава,че сватбарите са тръгнали.Пристигат и другите кошаджий.Млада невяста,връзва на юздите на конете шарени кърпи.След това,кошаджиите се връщат към сватбарите.

Момите и невестите,качени на колите,когато отиват да вземат булката,пеят следните песни:

При тръгване от двора на младоженеца:

Стоян се юнак зажени,калесъл много сватове.
Четири села калесъл.
Тръгнали много сватове,към булкините дворове.
....

Когато наближат момините дворове:

Скрийте ма,братя,скрийте ма,
в нашата равна градинна,
под нашще червен трендафел....
Не бива сестро скриване,
най бива сестро даван,
....

Сватовете са дошли до моминките дворове.Излазят най-напред родителите на момъка и ги посрещат.Всички влазят в къщи,където почва гощавката.След това почва изнасянето на чеиза. Но на вратата стои братчето или сестричето на момата или някое друго роднинско дете и иска откуп за чеиза.Младоженецът

заплаща и тогава почва изнасянето на чеиза.Той се изнася от сватбарите,дошли от момкова страна и се носи на колите.Всеки изнася по нещо и не се връща втори път.

През време на тая самотоха,някой съседи на момата,издебват момента и скриват нещо от колите/жеглите,брандука,колелото/и искат откуп.Иначе,колите не могат да тръгнат.

След това започва извеждането на булката.Тя и покрита с було отпред и отзад.На главата има сложен венец.Пред къщата се нареждат:младоженците,зълвата,деверът,подзълвата и поддеверът.Започва прощаването на момата с родителите и близките и.Тя целува ръка на родителите и на другите с които се прощава.Те от своя страна закичват младоженците с банкноти. През това време,музикантите свирят и пеят за този случай песента:

Сипна се зора,зазори,
Славей във гора не запял.
Слънцето,гряло,негряло,
мома се с майка прощава:
Прощавай,майко,прощавай,
дето сме яли и пили,
дето сме шили,кроили.
Аз веке,майко,отивам,
във чужда къща,момкова.
....

Кумът/калтатата/подава дълга кърпа,която младоженците хващат за крайщата и ги води към колите.На първата кола се качва булката,а до нея от двете и страни стоят най-близките на момъка моми и пеят същата песен,при отиване към момините дворове.Преди да тръгне първата кола,поливат отпред с вода. Някой стреля с пищов или пушка.

Сватбеното шествие тръгва към черквата,но по друга улица. Трябвало да сменят пътя.Музикантите свирят най-отпред,някои от сватбарите се провикват,момите и невестите пеят,качени на колите,деца тичат и се провират между хората.

Пристигат до черквата.Кумът с пишкирлия кърпа,въвежда младоженците и почва венчилката.Свещеникът пее за случая песни.Поканва младоженците да изговарят думи за вярност. След като завърши венчилката,кумът извежда младоженците,а кумата в това време хвърля из черквата жито,бонбони и ситни

монети.....

Вън,музикантите чакат.Колите тръгват.Моми и невести запяват.Нетърпеливи младежи почват да играят хоро.Това хоро се казва "хоро пред булката".Така продължава до момковите двори....

Посрещат ги родителите и роднините на младоженеца с шишета с бяла ракия и бъклици с червено вино.Започва друг тържествен момент-"ръченица пред булката".Играе се за берекет.На първо време играят свекърът,свекървата,роднини и всеки,който желае.Някои от играчите държат в ръцете си менчета/бъкърчета/с вино,други-шишета с ракия,провикват се и ~~казват се~~ и казват шеговити думи.Спира ръченицата.Свекърът и свекървата,закичват младоженците с банкноти.Един от музикантите,с нож в ръка,отива до вратата или до някой дирек под сачака и почва да отбелязва със сякане,обещанията и подаръците,които ще бъдат дадени на младоженците от най-близките им и вика с висок глас:"От вуйчото една овца",от калекото един кошер пчели,от лелята една квачка с пилета"и т.н. След това,кумът въвежда младоженците в определена стая и почват да внасят чеиза.Младоженецът е свободен и излазя, но булката цял ден стои права в стаята,стъпила на възглавница.Моми и невести подреждат чеиза и даровете в друга стая, откъдето почти всички жени дошли на сватбата,минават и ги разглеждат.

Вън на двора са наредени чардаци,покрити с шарени черги, където е подредена трапезата.Всички сватбари,близки на младоженеца и съседите са донесли най-различни ястия и пития като: варени кокошки,тавалъци,пържени луканки,вино или шира,разни сладкиши,ракия и др.В центъра на трапезата е кумът и семейството му.Музикантите се настаняват срещу кума.Свирят и пеят най-различни песни.А,когато певецът от музикантите запее някоя жална песен за "Майка,вдовица от войните и нейните дребни дечица",стари бабички се скупчват около певеца и със сълзи на очи слушат.Може би някоя от тях е преживяла същото страдание,останала без стопанин от войните с дребни дечица.

Исторически записки за с.Корен-В.Грудев.

Но,сватбата си е сватба и без веселие не може.Вдигат се наздравици и се казват благопожелания.

Нетърпеливи моми и момци,настояват да почнат хората.Музикантите отиват сред двора и засвирват хоро.Ако момците са се споразумели,кой да води хорото,е добре,но често се явяват спорове и работата достига до сбиване и нежелателни неща. Хорото започва с бавна свирня.Хороводецът размахва камшика,провиква се или свирква с уста.Нареждат се мъже,хванати на пояс.За последния от мъжете,така наречения"на баша"се хваща сестрата или годеницата на хороводеца,след която се все моми и невести.Не е имало случаи,между мъжете да се хване жена,или между жените - мъж.Мъжете играят на пояс,а жените хванати на ръце.Най-накрая,на опашката на хорото,тропат малки момиченца.Когато хорото е в най-големия си вихър,и музикантите свирят ситната/честата/,мъжете почват да играят,хванати на ръце.Играят още известно време и музиката секва. Всички се пущат и ръкоплескат.

След като се изиграят 3-4 хора,започва даряването.Това е важен момент от сватбата.Даровете са поставени в рашета/панери/,носени от млади невести.Свекървата е определила даровете за всеки.Най-напред даряват кума и семейството му с ризи,кърпи,платове,чорапи и много други дарове.От своя страна,кумът дава своите подаръци като:столове,сърп на булката да жъне, софра/синия/и др.предмети,но най-вече бакърени съдове/тава, тиган,сахани и др./Младата невяста дарява и всички,които са на трапезата.Междувременно,сред сватбарите на трапезата се движи тава в която всеки пуща монети.Когато тавата достигне до кума,проверяват се парите.Ако са тек,кумът ги прави чифт. Някой подхвърля монета и те пак стават тек.Кумът пак ги прави чифт.Тези пари са за младоженците.

След даряването,пак започват хората.Строго определени хора: Пръв е деверът.Обикновено,то е малко момченце и се срамува. Окуражават го близките му,то размахва пряпола и почва да води хорото.До него е зълвата-също,малко срамежливо момиченце. Близките и роднините на тези малки хороводци ги закичват с пари.Деверчето,като вижда парите се окуражава и почва по-чевръсто да тропа.След няколко обиколки,деверът дава пряпола на зълвата и тя води хорото.И нея закичват с пари.

Най-интересното хоро е на свекъра и свекървата.Те започват да играят бавно/според свирнята/.Певецът запява:

Бабо,бабо,решетарко,
колко ти са дечицата?
Пет на оран,шест на копан,
и пет ходят и пет лазят,
и още са за пет надем...
....

Или за свекъра:

Дядо оре на нивата,
дядо,дядо,стар бял дядо!
Тъпан чука във селото,
Чу го дядо от нивата.
Пусна дядо биволето,
напъди ги в габерето,
да ги ядът гарването.
Че отиде във селото,
във селото на хорото.
....

Някои от съседите,желаят да създадат смях,та дядовото и бабиното хоро да стане по-весело.Те са приготвили разни украшения и други предмети и ги окачват на дядата и бабата като: капела,кросно,вмясто пушка,низи от червени чушки,копраля, стари легени,метла,която забучват в шията на бабата и др. Други съседи и съседки са се облекли като кукери,движат се до хороводците,дрънкат звънци и хлопатарки или бият парче ламарина,вмясто тъпан.Всичкия народ се е събрал около хорото и наблюдава.Чува се плач на изплашени деца.Глъчка,смях,провиквания до небето.Така завършва хорото на дядото и бабата.

Следва хорото на калтатата и калманата/кума и кумата/.Свирнята е бавна,отсечена.Хороводецът е кумът,до него кумата,след тях се нареждат синовете,дъщерите,зетьове,внуци.Всички наметнати по рамената с даровете дадени от булката.

Най-накрая са хората на поддевера и някои роднини.Слънцето се е навело към икиндия.Кумът,пожелава да си отива.Но,трябва да се изпрати както е обичая.След като се сбогува със сватовете,съседи впрягат воловете в колата/ако кумът е от друго село/,слагат даровете на колата и бавно тръгват.Кумата/калманата,хвърля ситни монети и жито из двора на своите кумци.

Рояк деца се спущат да събират парите.Музиката свири маршова песен за "изпращане на кума".

Щом излязат на улицата,веднага пред кума се появяват мъже хванати на пояс.Музиката засвирва хоро,което е бавно,но отсечено,наречено "Хоро пред калтатата".Някои от съседите,понататък на улицата са опънали тел,или са поставили цяла плетена порта за да спрат кума.Те искат да ги почерпи и заплати за да го пуснат.Изпращането на кума продължава до тогава,докато той заплати исканата сума,която не е голяма,но обичаят е такъв.След това,кумът е свободен.Сбогува се със сватбарите и тръгва весел и доволен,с надежда да бъде поканен на кръщенка.Отиват си и много от сватбарите.Близките и роднините, заедно с музикантите се връщат у дома на младоженците и сватбата продължава до някое време през нощта.Имало е обичай,в който се доказва,че младоженката е дошла в този дом като честна невяста.След това,всички си отиват.Отиват си и музикантите.

В понеделник сутринта,млади невести от махалата,идват при младата булка да я честитат и ѝ покажат как се мете.Този обичай се казва"Замитане пред булката".Разбира се,това става във весела обстановка.Деверът с нова метла,показва на булката как да мете.Тя го дарява с хубава кърпа,взема метлата и почва да мете.Събралите се невести играят пеено хоро и с краката си разпръскват събраната от булката смет.Тя почва пак да мете.Събраната смет,булката взема с лопатка и я носи на бунището.През това време,невестите хващат свекървата/бабата/,слагат я в кош и я носят на бунището да я хвърлят.С това те искат да кажат,че има кой да я замести.На бунището/на боклука/,младата булка почерпва и дарява невестите и така освобождава свекървата си. Свекървата от своя страна,дава две кокошки,които биват заклани и сготвени.След като бъдат нагостени и дарени с кърпи,невестите си отиват с хоро и песни.

Следващата събота,срещу неделя,младоженците,заедно с девера отиват на гости у родителите на булката.Този обичай се нарича "Ходене на козел".Там пренощуват и на другия ден се връщат.

След около един месец,младоженците отиват на гости у кума, като му носят агне или друг подарък.

Исторически записки за с.Корен - В.Грудев

Друг обичай е "Хващане аратлици и посестрими".Момци или момичета,които се уважават,помагат си и са винаги заедно на седянки и хоро,решават да се хванат аратлици или посестрими. Събират се роднини и родителите,в къщата на единия от младежите,където е приготвено нужното за случая:кърпи,възглавница, ядещета,сладкиши и др.До стената е поставена дълга възглавница на която стъпват двамата младежи.Майката на единия дарява другия с пешкирена кърпа.Така прави и майката на другия.Казват се пожелания да живеят като братя,да си помагат и никога да не се карат.След това се гощават,повеселяват се младежите и си отиват.По същия начин се хващат и посестримите.От този ден,момците един на друг си викат аратлик,а момичетата-посестримо.На родителите-побащим и помайчима.

Хора са ставали почти всяка неделя с изключение на коледни пости,великденски пости и богородични пости.След като свърши постенето,всички се причестяват в черква и тогава отиват на хорото.В началото на века в селото е нямало музиканти и са правени,така наречените "Пеени хора":една група моми или невести пеят от единия край на хорото,а отсрещния - отпяват. Момците се хващат на хорото до свои роднини.По възрастните жени сядат около хорото,гледат и слушат коя мома най-хубаво пее и кой ерген най-хубаво играе.Може би там,на хорото,са харесвали своите бъдещи снахи и зетьове.

Възрастните хора/мъжете/не са ходели на хорото,а се събирали на приказки в кръчмата или кафенето.За отбелязване е,че ако в кръчмата или кафенето има възрастни хора,момците не са влизали.

Известни песни на пеените хора са били:

Исак е мамо,Исак е,
Исак е Филбелийчето.
Исак е църква заградил,
в Жефарче село голямо.
....

Или: Тодора плен са хванали,
Хванали и го карали,
във тая гръцка столица,
във тая пуста Атина...
....

Особено популярна е била: песента:

Запалила се гората,
Русьо,льо,вакъл овчарьо,
Горага и планината,
Русьо,льо,вакъл овчарьо.
И на горага листата,
Русьо,льо,вакъл овчарьо.
Змийка изпища в усои,
Русьо,льо,вакъл овчарьо.
И си на Русе продума,
Русьо,льо,вакъл овчарьо.
Подай си,Русьо,кавала,
Русьо,льо,вакъл овчарьо.
От огън да се отърва,
Русьо,льо,вакъл овчарьо.
х ....

Някои по-надарени моми или невести- песнопойки,са съчинявали песни,свързани с местни случки.Така,например,песента за двамата братя Колю и Лозко,които заболяват и умират млади, като единия оставя,млада невяста вдовица,а другия-годеница, най-добрата песнопойка в селото.

Особено големи хора са ставали на месни и сирни заговелки. Още през деня в неделя,деца и младежи,събират дърва на купчина,край село и правят така наречените "Кули".Приготвят се стрели и машалгани/връзки слама,завързани за дървени пръти/, каргий/патрон от бойна пушка,завързан за изкривена дървена дръжка/.Патронът е гръмнат предварително и на гилзата се прави малка дупка.След като се зареди гилзата с барут,през дупчицата се подпалва барута и се произвежда гръм.

Надвечер,стари и млади се събират сред селото,на мегдана,където ще започнат пеените хора.Слънцето е залязло.Моми и невести се хващат на широко хоро,като се разделят на групи за пеене и отпяване.Първа група започва,втората отпява:

Слънцето тренти,захожда,
хоро се кояк играе.
Марика хоро оставя
и в дома си отиде.

Исторически записки за с.Корен-В.Грудев.

Нарами бели бъкръв,
и ми за вода отиде.
И през хорото замина
и си на Ванче смахова:
Любе,Ванчо ле,Ванчо ле,
Хайде,любе,със мене.
Ванчо хорото остави
и след Марика отиде.
Марика вода налива,
Ванчо ѝ вода разлива.
....

По-големите момченца и младежи са на кулята край село.Изчакват да запалят кулите от съседните села.На с.Жълти бряг,кулятя е над село,на "Ямача",на с.Криво поле,също е на високо, но на най-високо място е кулятя на с.Кралево - на "Гама".

Преди запалване на кулятя,някой гръмва с каргия,а друг по-буен младеж - с пищов.От малкото огънче край кулята,се пренасят главни.Запалването на кулята е тържествен момент.Всички викат,свиркат,та се чуе чак до хорото.

Огънят е буен.Огнени езици се вият високо и осветяват всичко наоколо.Всички се дръпват назад.Започва стрялкането на стрелите,гърмене с кръгийте,викове,глъчка,веселие.Това продължава няколко минути.Пламъците намаляват и започва прескачането на огъня,та през лятото да няма бълхи.Купата дърва са изгорели.Остават да пламтят отделни пънчета и клечки.Запалват се машалганите/навързаните снопчета слама/.

Щом се чуят гърмежите,виковете и се види огненото сияние на огъня край село/на кулятя/,песента,която се пее на хорото,секва. Започва тържествената за заговезни песен:

Добра двори мете,
с ран,бял босилек.
Хем мете,хем плаче:
Боже,мили,боже,
защо ми са,боже,
метени дворове,
га си нямам,боже,
в село първо любе.

Още т/ва хортува,
Стоян стрялка стряли,
Та при Добра падна...
....

След свършване на хорото,всички се прибират по домовете да заговяват.

На сирни заговелки,ястията се приготовляват от млечни продукти/яйца,масло,сирене,халва/,а на месни заговелки - от месо.

За децата е интересен момента"Лапане на яйцето" на сирни заговезни.Завързват яйце с конец,и децата с ръце отзад,се стремят да го лапнат.

Понякога се събират две-три семейства,заедно да заговеят.От тази вечер,до Великден не се блажи,а се ядат само постни ястия: риба,маслини,хайвер,халва,чукан сусам,фасул,леща,а запръжките са от олио/шарлан/.

- " -

Към 1920 год.в селото се проявяват,като добри музиканти двамата братя Янчо и ГеоргиБончеви - Налбантови. Янчо е свирел на цигулка,а брат му Георги е акомпанирал с лагота/сунтура/.Имали са и тъпан,биен от брат им Колю или от друг човек.На времето, те са били прочути музиканти,особено цигуларя/кеменеджията/Янчо,който е бил и голям певец.С песните си той разплаквал старо и младо.А,когато запеял хайдушки и юнашки песни,особено за Крали Марко,за Страхила,страшен хайдутин или песента за двамата братя пехливани Танас и Димитър,всички са слушали в захлас. Навсякъде се е говорело за Янчо кеменеджията.Не всеки цигулар е можел да опъва неговия лък и да пее неговете песни.Свирели са по сватби и хора не само в нашето село,а и в други-близки и далечни.Но на Коледа,Великден и Заговезни,винаги са свирели в селото ни.

- " -

При раждане,обичаят е бил следния:след като детето се роди и бабуващата жена/която помага при раждането/му отреже пъпа със сърп/каврьма/,слагат родилката и детето върху сено,застлано с черга или дюшек.След 2-3 дни или най-много след седмица,се събират млади жени от махалата и правят така наречените"Молитви".Млади момичета,точат пшеничени пити,а по-възрастни жени,мелят на хромел царевица и варят в казани така наречената "Гюдже".Всяка дошла жена,най-напред вижда детето,дава

му някой подарък/пари,кърпа,дрешки/честити младата майка и свекървата,че си имат внуче и се залавя да помага в приготовлянето на гюджета.

След като всичко е готово,разливат гюджета/сварената царевична кърма/в тави,слагат тавите на дълги синий или направо на земята.Идват момичетата с опечените пити,слагат ги на главите си,подскачат и казват:"Ей толкова високо да стане момчето/момичето/,да стане красив ерген/хубава мома/,да пее като славей в градина/и т.н.

Питите се разчупват и и слагат на синийте.Всеки сяда и яде от питите и гюджета.Друго ядене няма.След като се нахранят, измиват казаните и тавите и всяка жена си отива с парче пита и чиния с гюдже.

Съобщава се своевременно на кума да се готви за кръщелка.Кръщаването на детето става след една или две седмици от раждането в неделен ден.

Дошел е денят на кръщенката.Поканени са всички съседи и роднини да присъствуват.Идва кума сам или с жена си./Ако е от друго село,идва сам/.Свекървата/бабата/,взема детето и заедно с кума и други жени,отиват в черквата.Сред черквата е поставен къпалник с марна вода.Бабата съблича детето и го подава на кума.Той държи детето с две ръце,легнало върху пелени,докато свещеника пее молитвите.След това свещеникът взема детето и го потапя във водата в капалника,като назовава името му. Обличат детето и се връщат в къщи.Там,всичко е подготвено и подредено.На земята в одаята е постлана нова,шарена черга,върху която са наредени съдовете с гостби,нарязани хлябове,шишета с ракия,кани с вино и др.Мястото на кума е в центъра до стената.След гощавката,кумът дава на детето дрешки и пари.Младата майка,целува ръка на кума и го дарява с разни дарове.

За отбелязване е,че името на новороденото дете се поставя от кума.Обикновено децата са носели имената на свекъра,свекървата и в много случаи и на кума.След кръщелката,всички присъствуващи изпращат кума до пътната врата.На двора чакат деца.Обичаят е такъв,че кумът трябва да даде пари на тези чакащи деца.

Когато детето стане на две-три години,кумът трябва да го премени/облече/.По същия начин,както кръщелката,кумът и всички съседи и роднини биват гощавани.Кумът носи дрехи,с които облича

детето.От своя страна,майката дарява кума с кърпи,ризи,платове идр.

Кумовете не са се сменяли.Когато остарее кумът,замества го синът му,а него следващите поколения.Така,например,дядото на моя дядо,някои си Лавчо Арабаджията,през 1853 година се заселва в с.Хасабас/Царева поляна/.Негов кум е бил някой си Железан Рибов.Поколенията му и до сега кумуват на нашия род.

- " -

Молебен за дъжд се е правело,когато е настъпвала продължителна суша,особено на пролет.Цялото село излазя на полето, където,~~където~~ се извършва молебен от свещеник.

- " -

Младеж,който е отивал войник е бивал изпращан извън село, от всички роднини и съседи.Всеки го е дарявал с кърпа,чорапи и нещо друго.

- " -

Освен попрелките,през зимата,правени са и меджий.Те са ставали обикновено срещу някой празник в помощ на някоя сама жена.Помощта е била в предене на вълна или памук.

- " -

Празниците също са били тачени.Един от тях е Коледа.Той се е празнувал три дни:

Първият ден,наречен суха коледа,още в тъмно,деца и младежи, ходят из село с боядисани с червена боя тояги/коледници/и шарени торби,да коледуват.Те викат само "Коледааа/"а не както в други крайща,да пеят коледарски песни.Обикновено,стопанката посреща коледарите и им дава орехи.

През първия ден на Коледа се колят прасетата,но не се готви блажно.

Вечерта,срещу втория ден,наречена"Бъдни вечер",по-възрастните хора от семейството,стоят до късно,поддържат огъня и към сред нощ,според обичая,чакат да се отвори небето и в този момент кой каквото пожелае се сбъдва.

Втория ден на Коледа се отговява.Приготвят се супи и гостби от свинско месо.Някои ходят на причастие в черквата и тогава отговяват/хранят се с месо/.Ако времето през втория ден е хубаво,надвечер се правят хора на мегдана.

Исторически записки за с.Корен-В.Грудев.

Третия ден на Коледа е определен за веселия.Цял ден,сред селото на мегдана,се играят хора,ходи се на гости на близки и приятели.

- " -

Празникът "Василов ден"/Сурва/,също е забележителен.Вечерта, срещу тоя ден се прави баница/клин/,в която се слагат дрянови клончета с пъпки и в средата -монета.Всяко клонче е различно от другото и има свое обозначение.Така,например,клонче с едно връхче,означава кравата,с две връхчета-воловете,клонче с много пъпки,означава кокошките или овцете и т.н.Монетата,поставена някъде към средата на баницата,означава кесията с парите.

Всички са насядали около софрата/синията/.Майката,разчупва баницата/клина/.Всеки взема по парче и гледа какво му се е паднало.Правото на кесията е само на бащата или майката.

Сутринта на Сурва,деца и младежи,както на коледа,ходят из село и сурвуват.Не носят специални сурвачки както в града,а тояжки и торбички през рамо.Още от пътната врата викат "Сурва"и нищо друго.Стопанката им дава парченце луканка обвита в кътма/базлама/.Василов ден е много тачен и от някои цигани-калайджии.

Трябва да се спомене,че в селото ни на Василовден се ходеше на гости у всички семейства,където има име,започващо с буквата В.

- " -

Богоявление/Йорданов ден/е празник през м.януари.Наричали го още"Водици"или "Кръщаване на водата".Сутринта,цялото население се събира край реката на молебен.Свещеникът,след като завърши богослужението,хвърля "кръстчето за причастие" в реката.Спущат се няколко души във водата и го намират.Ако не намерят кръстчето,годината щяла да бъде не плодородна.

През деня се къпят/полива се вода на главата/новородени деца, и младоженци.Новородените се къпят от съседски момичета,а младоженците - от по-млади мъже и невести.За "къпането" те биват нагостявани и им дават подаръци.

Други младежи ходят из село,носят менче с вода и босилекова китка,ръсят хората и пеят:

Ой,Йордане,кръщаютсе,
Свети ме господне и т.н.

....

Стопаните,пущат монети в менчето,подаряват вълна,памук,сланина и други неща.Накрая,младежите си поделят тези неща или правят обща гощавка.

Следващия ден е Иванов ден.Отпразнува се само с ходене на гости на всички Ивановци в селото.Те добре са се приготвили , да посрещнат гостите на именния си ден.

След Богоявление/Водици/,могат да стават сватби и годежи, чак до Великденски заговезни/сирни и месни/.

- " -

Трифонов ден/Трифон зарезан/в селото,почва да се празнува след 1921 година,когато засяват първите лозя.Празнуването се извършвало по подобие на околните села.Отиват на лозята с каруци или пеш,поливат лозите с вино,отрязват пръчки,казват се думи за берекет,почерпват се и се връщат в село.Веселбата продължава в някоя къща,или кръчма.

- " -

Власовден,като празник на орача/чивчията/се е празнувал своеобразно.Стопанката е омесвала две пшеничени пити,слагала ги е на месал в къщи,а до тях брандука/хобота/ на воловете с залепени от двата края запалени свещи.Стопанинът и стопанката се поклонят,покръстват се,вземат питите и ги начупват на парчета. Една част от нарязаните парчета дават на воловете,а другите раздават на съседите за здраве на орача и воловете.

- " -

Тодоровден не се е празнувал тържествено,защото в селото е нямало коне.Тоя празник се е празнувал в близките по-големи села,където е ставало надбягване с коне.

- " -

Великден е бил един от най-големите празници през годината. Празнувал се е три дни:неделя,понеделник и вторник.Богослуженията в черквата започват още в четвъртък.Много народ се стича в черквата,където в петък се поставя кръстът на"разпятието"пред олтаря.

Срещу неделя,някои жени с децата си преспиват в черквата на послани черги и хасъри.Това било за здраве.

В неделя рано,бие камбаната или клепалото и черквата се изпълва с народ.Това е последното богослужение.Още в четвъртък, с червена боя се боядисват яйца за празника.От заговезни до този ден е така нареченият "Великденски пост". В неделя се се отговява и ястията са приготвяни с месо.

Ø Особено радостен е този ден за децата.Събират се на групички и борят червени яйца.

В неделя,след обяд,на мегдана сред село се играят хора.В понеделник се ходи на гости в други села на приятели и роднини.Този ден ставаше голям събор в с.Долно Ботево,където се събираха хора от близки и далечни села.Празнуването на Велик ден продължаваше с хора,увеселения и ходене на гости до вторник вечерта.

- " -

Петдесет дни след Велик ден,в близкото село Криво поле,ставаше голям събор на празника "Св.Троица".Много хора,от близки и далечни села,ходеха на гости на приятели и роднини в това село.Съборът ставаше под сенчестите дъбови дървета в местността "Върчината "до самото село.

- " -

Гергьов ден се е празнувал от по-младите хора.Правели са люлки по дърветата,кичели са малките агнета с венци и цветя, ходели с конете по нивите.На молебена,който е ставал в черковния двор,са носели печени агнета.След молебена,всеки стопанин е подарявал на свещеника кожата и задния бут на агнето.Вечерта,клисарят/питропът/с каруца е пренасял кожите и месото у дома на свещеника.

- " -

Димитровден/касъм/е бил празник на аргатите/ратаите/.За обработване нивите или пасане добитъка,най-вече овцете,някои по-заможни хора от селото са хващали аргати/чираци/.Аргатите в повечето случаи са били млади,бедни момчета,родителите на които са прогонени от Беломорска Тракия.На Димитровден тръгват по селата и търсят да се пазарят за аргати.При пазаряване,обикновено условията са били,освен пари,му се дава и един кат дрехи. Тези пък,които са аргатували през годината,на касъм си получават парите и дрехите и цял ден се веселят в кръчмата.Ако чорбаджията е доволен от аргатина си,пазарява го и за следващата година.

- " -

Отпразнуването на празниците: Спасовден,Петровден,Илинден,Богородица и др.се е изразявало в това,че през този ден,хората не са ходели на полска работа.

На Спасовден е ставало събор в с.Стамболово,на Петровден в с.Елена,на Илинден в селата Կрյаево,Долно Ботево и Книжовник, Богородица в с.Малево.Много хора от селото ни са посещавали тези събори.

ПОСТРОЯВАНЕ ЧЕРКВА,ОБРАЗУВАНЕ НА КРЕДИТНО-ПОТРЕБИТЕЛ-НА КООПЕРАЦИЯ И ЧИТАЛИЩЕ.

След преврата на Девети юни 1923 година,в селото ни се създават малки групи от властуващите партий:сговористи,радикали и др.Въпреки терора на Цанковия сговор,земеделската дружба се чувствува,като главна политическа сила и ръководи всички инициативи в селото.

В периода от 1923 до 1925 год.са правени опити за създаване на партийна организация.Членът на партийната организация в с.Криво поле,Манахил Стоянов и членът на РМС от същото село, Нестор Петев,няколко пъти посетили селото ни,правели събрания, беседвали с по-млади хора,в резултат на което създали съмишленици на комунистическата партия.

През 1924 год.населението от селото се самообложило в труд, пари,материали,храна и други средства за построяване на черква.Тя е построена от групата на майстор-дюлгерина Стефан Рабишев от с.Аламидере/сега Генерал Серафимово/,Смолянски окръг. На следващата 1925 год.на 7 септември,църквата е била осветена от епископ Харитон - викарий на титулярния пловдивски митрополит Максим.Владиката дошел от Пловдив с четириместен автомобил,покрит с бризент.Това е първият автомобил влязъл в с.Корен.Гостите за освещаване на черквата дошли в селото още от вечерта и били толкова много,че за да ги нагостят,някои стопани заклали по 6-7 овце.

Преди построяването на черквата,селото е било обслужвано от свещеника Нестор Петев от с.Криво поле и свещеника Марин поп Андонов от с.Жълти бряг.По-после свещеник е бил Стефан Райчев от с.Криво поле/до 1933 год./,а след него Иван Петев от с.Динево.

В началото на 1924 год.в нашия край се е укривала четата на Митю Ганев,която в последствие се оформя като политическа чета наречена "Хр.Ботев"Четникът Латун Георгиев от с.Малево, Хасковско,се опитал да създаде ятаци в с.Корен,но неуспял.

Исторически записки за с.Корен - В.Грудев.

Икономическата криза през годините 1923 - 1925 год.е накарала и жителите от селото ни да потърсят изход.Подема се инициатива от по-младите хора за създаване на кредитна,а по-после кредитно-потребителна кооперация.Благодарение разяснителната работа на младия местен учител Атанас Кузев,през м.декември 1925 година,се създава такава от 19 члена учредители.Канцеларията на кооперацията се е помещавала в една малка стаичка в двора на Георги Димов.Отначало,касиер бил учителят Атанас Кузев,а след него Георги Димов.През 1927 год. се открива магазин в стария дюкян на Георги Димов.В магазина се продавало най-необходимото,като сол,газ,сапун,разни бои,свещи и др.,а в кафенето чай,кафе,локум,бонбони/карамели/ и др.Първият магазинер е бил Янчо Бончев и е обслужвал и двете помещения.В периода от образуването на кредитно-потребителната кооперация до 1939 год.,когато бе построена нова,самостоятелна сграда,канцеларията на кооперацията се е помещавала в отделни стаички из село: в Георги Димов,в една стаичка до обора на Марчо Лозев,в двора на Тончо Митев.Магазинът и кафенето са се помещавали в:стария дюкян на Георги Димов,в изоставените дюкяни на Колю Бончев и Георги Ив.Радев.Касиери до 1939 год.са били:Атанас Кузев,Георги Димов,след неговото заболяване -брат му Митко Димов.Магазинери в този период са били:Янчо Бончев,Георги Бончев,Марчо Лозев,Радю Кузев,Господин Георгиев и др.Снабдяването на магазина със стока е ставало от гр.Хасково,от частни търговци,а по-после от районния кооперативен съюз.На годишното събрание на кооперацията е бивал пазаряван доставчик/кираджия/ който със собствената си каруца и кон е доставял стоката.Такива кираджия са бивали:Марчо Лозев,Атанас Янчев,Петю Георгиев и др.

Условията наложили,да се помисли и за построяване на собствена сграда на кредитно-потребителната кооперация.На извънредно организационно събрание,проведено през м.ноември 1938 год. е решено,да се построи сграда,като членовете помогнат с труда си.През 1939 год.с участието на всички членове,под ръководството на управителния съвет с председател Радю Кузев,дейният член на управителния съвет Колю Колев и касиер-деловодителя Митко Димов е построена сградата.На следващата 1940 год.сградата е обзаведена с магазин,кафене и канцелария.Същата година е закупен и първия радиоапарат.Това беше цяла сензация.Мало и голямо се трупаха в кооперативното кафене да слушат музика и политика.Пък и времената тогава бяха такива.

През годините 1924 - 1927 в селото се забелязва културно-просветно раздвижване сред по-младите.Благодарение пак на учителяАтанас Кузев,на 4 декември 1927 год.се образува читалище, наречено"Развитие",в което се записват 24 члена.Първото ръководство на читалището е било в следния състав:Председател-Атанас Кузев,,секретар-касиер-Въко Ванчеви членове:Латун Христозов,Теню Гогов и Марин Жеков.Контролна комисия:Русю Тенев,Карю Стоев и Русю Янчев Колев.Първото заседание на ръководството е проведено на 2 януари 1928 год.,на което са били разгледани въпроси във връзка засилване дейността на читалището,създаване театрална трупа,назначаване библиотекар и др.Първото заседание на контролния съвет се състояло на 30 декември 1928 год. където е била ревизирана дейността на читалището за цялата година.Членовете на читалището са били на възраст от 17 до 30 го

Организационната дейност на читалището през годините от 1928 до 1933 е била на завидна висота.Членовете са били дисциплинирани и настойчиви в провеждане на читалищни инициативи.За проявено бездушие,или нередовно посещение на събрания,такива членове бивали изключвани.Така например,за небрежно отношение към читалищните работи,през 1931 год. с протокол №1 от 2.II. били изключени 6 члена,а приети 5.

За създаване на по-добри условия за културно-просветна работа,с протокол № 3 от 12 дек.1930 год.читалището е наело помещение/кръчмата на Колю Бончев/,а по късно по инициативата на учителя Атанас Кузев с училищни средства,е била построена малка сграда в училищния двор.Обзаведена е читалня с библиотека,която се помещавала в малък шкаф.За набиране средства,библиотекарят,който е бил на обществени начала,е продавал бонбони, карамели,правял е чай и др.сладкиши.Трезвеността сред читалищните членове е била на завидна висота.Това е помогнало твърде много,редовно да се провежда културно-просветна работа.Програмата за провеждане на занятията е била следната:

В събота,срещу неделя - литература и наука,

В понеделник,срещу вторник - възпитание и наука,

В четвъртък,срещу петък - земеделие,лозарство,бубарство,скотовъдство и новости в земеделието.Лектор в повечето случаи е бил учителят Атанас Кузев.Трябва да се отбележи,че през тези години,всички диви круши по полето и нивата били облагородени.

Първата пиеса,подгонвена от читалищните членове е през м. януари 1928 год.Като най-подходяща за времето е била избрана пиесата "Руска"от Ив.Вазов.Женските роли са играли мъже.Така напр.,ролята на Руска е играл Иван Въков,а Гмитра - Вълчо Ванчев.ККараджи Осман е играл Русю Янчев Колев,Ангел - Иван Георгиев и др.След изнасяне на пиесата,били представени своеобразни кумични номера от смехотворците Теню Гогов,Грудю Въков и Иван Юрданов.

Представленията са се изнасяли в училището,където сцената е била построявана върху чиновете,а за завеса служела черга. Декораций,почти е нямало.

Изнасянето на пиесата "Руска " е направило силно впечатление сред населението и дълго време се е говорило за това събитие.Артистите,окуражени от първия си успех,решили да изнесат пиесата в с.Малък извор.Това е станало през м.февруари 1928 год. Към обяд,трупата тръгва направо през гората.Пристигат в селото и обявяват,че ще дават вечерта представление. Хората се трупат, гледат с недоумение и се чудят,как ще стане тая работа.По-младите,оказват съдействие на трупата:построяват сцената в училището,подреждат чинове и столове,донасят газени лампи,вълна за мустаци и др.

Още от рано,хората идват,вземат си местата и коментират събитието.Артистите се приготвят и чакат откриването.С кратко слово,учителят Атанас Кузев,като ръководител на трупата,обяснява целта на представлението и благодари за доброто посещение. Започването на представлението се известява с биене на звънец. Завесата се вдига и почва първо действие.

Публиката в първия момент се смее.Вместо да следят съдържанието,се коментира на глас,кой артист как бил пременен и дикизиран.Вдига се шум и се налага предупреждение за тишина.Публиката почва да се вживява и следи съдържанието на пиесата от другите действия.На края се представят някои кумични номера и представлението завършва,с одобрителни възгласи и ръкопляскания. Хората са много доволни и изказват желания и друг път да им се изнесе представление.Артистите,също са доволни и посред нощ, пеш,гладни,направо през гората се завръщат в село.

Следващата 1929 год.е почнало подготовката на пиесата"Пленикът от остров Трикери",но не е била представена.Същата година

с голям успех е представена комедията "Делегати на конгреса ", а следващата 1930 год.са представени комедийте:"Приключение във влака " и "Кир Михалаки".

През годините,от образуване на читалището/1927 г./до 1931 год.,то се оформя като важен институт за самообразование,културно-масова работа и художествена самодейност.Пионери в това отношение,могат да се посочат читалищните членове:Латун Христозов,Теню Гогов,Грудю Въков,Русю Янчев Колев,Петър Колев, Иван Георгиев,Атанас Въков,Вълчо Ванчев,Митко Димов,Георги Димов,Бончо Янчев и др.А,като ръководител на всички инициативи учителят Атанас Кузев.

Въпреки оскъдните средства,които читалището е добивало/от членски внос и други инициативи/,най-редовно са се получавали списания и вестници и са се закупвали прочитни книги.

В периода от 1932 до 1939 год.в читалищните редове се вливат нови сили и художествената самодейност се засилва още повече.С добри артистични качества изпъкват тогава:Юрдан Кузев,Теню Марчев,Ванчо Латунов и др.

През 1933 год.в проявите на художествената самодейност се включва и първата жена от селото - Еленка Колева Бончева.Тя, със своя брат Петър Колев,след представяне на пиесата,изнасят музикална програма от народни песни.Еленка Колева е била прочута певица с богат репертуар.Брат и Петър е свирел на цигулка и пеял хубаво.От двамата,за пръв път е била изпълнена македонска народна песен: "Пилето ми струва,сал пет гологана",която е направила силно впечатление сред слушателите.Петър Колев е бил един от най-активните читалищни членове.От 1931 година до преждевременната му смърт/1935г./е бил секретар на читалището.

През годините 1935-1937 единствен ученик в Хасковската гимназия бях аз.Роден съм в с.Корен,на 16 февруари 1921 година. Началното си образование завърших в родното си село при учителя Атанас Кузев,а прогимназия в съседното село Криво поле.Редно е да спомена,че като ученик в гимназията,вземах най-дейно участие в читалищните работи в селото ни,особено за подготовката и изнасянето на пиеси.Ролите от пиесите преписвах в града и /и/ преди коледната ваканция изпращах на самодейците.

През време на ваканцията,организирано и в кратък срок,подготвяхме пиесите и обикновено на 7 януари/Коледа/или на 19 януари/Йордановден/ ги изнасяхме в училището.Опитвах се да рисувам декори на широки листове и често успявах.Артистите на брой бяха малко.По-после,като ученик в горните класове на гимназията се е налагало,да преработвам някои пиеси и приспособявам към нашите условия,като: "Дъщерята на греха","Гръм от ясно небе","Вода от планината","Мандра" и др.Налагало се е даже,да правя опити за написване пиеси,изпълнявани от малко артисти като нашите:"Злата мома",която през 1940 год.бе представена с успех в с.Корен и с.Малък извор.Помъчих се и с голям труд и упоритост, написах драма под заглавие"И стана Страхил,страшен хайдутин" по романа на Орлин Василев - "Хайдутин майка не храни".Тя бе представена в селата Корен,Кралево,Малък извор и Силен.

В края на 1942 и началото на 1943 год.подготвихме пиесата"Хайдути" от писателя Пейо Гаджев.Бехме я изнесли вече,когато разбрахме,че била забранена от цензурата.Бяхме обещали да изнесем същата пиеса и в с.Малево.Определихме деня.Хората ни чакаха. Пристигнахме след обяд.Отидохме в общината при кмета Марчевски за разрешение.Мислехме,че той няма да обърне внимани и ще разреши.Попита ни,коя пиеса ще изнасяме.Казахме му,че сме подготвили две пиеси:"Хайдути" и "Боряна".На Боряна бехме направили само една репетиция и ни се видя трудна.Кметът провери списъка за разрешените и забранени пиеси и ни каза да изнесем "Боряна". Ние,обаче не бяхме готови и трябваше да се връщаме.Но,когато кметът ни каза,че няма да може да присъствува на представлението,защото заминавал за София,ние се окуражихме и решихме да изнесем"Хайдути",пък каквото ще да стане.

Вечерта,салонът на потребителната кооперация в Малево бе препълнен.Представлението мина с голям успех.След това,никой не не потърси сметка,че сме изнесли забранена пиеса.

Трябва да се спомене и за един значителен за нас човек,който помагаше за разгласа.Това беше Ванчо Милев - ресилния в кметското наместничество.Качваше се на високата камбанария и с мощния си глас обявяваше: "Хайде,слушайте бре-е-е-й,довечера,в училището,ще има представление.Ще бъде много интересно.Поканват се всички,да идат на представлението хе-е-е-й.Начало в 7часа х-е-ей.

Гласът на Ванчо Милев се чуваше чак до съседното село Криво поле.

През годините 1943 - 1944,театралната трупа не е изнесла пиеси,поради това,че повечето от самодейците бяха мобилизирани.

Книжният фонд на читалището от основаването му /1927 г./ до 1943 год.се е движел както следва:

1928 год.	-	27 книги;
1930 -"-	-	54 -"-
1935 -"-	-	171 -"-
1939 -"-	-	296 -"-
1941 -"-	-	380 -"-
1943 -"-	-	521 -"-

Книгите са купувани със средства,събирани от членски внос и изнасяне на пиеси.

АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ.

Съветници,кметове,кметски наместници,пълномощници от Освобождението на България/1878 г./до Девети септември 1944 година.

Преди Освобождението на България от Османско иго,обноските на турците от с.Кютюкли/Корен/,към българите от с.Иробас/Кр.поле/са били добри.В някои случаи,чифликчията Алимаа и неговите синове със своите пазванти и други турци от с.Кютюкли са защищавали българите от произвола най-вече на турците от Казъл махле/момино/,които били жестоки и алчни.След Освобождението,жителите на с.Иробас,се отблагодарили на коренските турци,като ги покровителствували при нужда.

Общината е била в с.Иробас/Кр.поле/със съставни села:Кютюкли и Казъл махле.Съветниците от Иробас са били 9, а от турските тогава села Кютюкли и Казъл махле по 1.Решено било, за кмет в с.Иробас да бъде избран Хаджи Мехрем от с.Кютюкли. Той,обаче благодарил за тая му чест и се отказал.Останал като съветник.Това е било през 1880 год.,когато Източна Румелия е била васална на Турция.

Хаджи Мехрем е бил съветник в Иробаската община от 1880 до 1885 год.когато е станало Съединението на Княжество България с Източна Румелия.След Съединението,много турци се из-

селват в Турция.Хаджи Мехрем,родът на Алимаа и др.се заселват в Източна Тракия,близо до гр.Удун кюприя.Почти всички турци по-после се заселват в този край.

Интересен случай разказа дядо Латун Уралов,участник в Балканската война.Когато настъпвали към гр.Одрин,неговата част минала през селата край гр.Узун кюприя.Вижда турци от нашето село.Обадил се.Всички се струпали около него.Питали го за родното си село Кютюкли,за родния край и за комший българи. Всички били пишман/съжелявали/,дето напуснали България.

След Хаджи Мехрем,за съветници в Иробаската община били избирани:Молла Юмер-от 1886 до 1889 год.и Ариф ага от 1889 до 1892 год.След това,съветници и кметски наместници са вече българи.

Първият съветник,българин е бил Георги Димов-от 1893 до 1895 год.Той е бил находчив човек.Още със заселването си в Кютюкли през 1891 год.,отваря кафене и малко дюкянче.

Други съветници,едновремено и училищни настоятели били:Кузю Русев-от 1896 до 1900 год.и Ванчо Радев-от 1900 до 1905 г.

След образуването на земеделската дружба в селото/1906г./ за кметски наместник е избран Кузю Русев.Той е бил грамотен, получавал е вестник и често събирал хората в кафенето си да им чете политика и новини.

През 1909 год.се провеждат избори и за кметски наместник е избран Кузю Ив.Хрингов и съветник Кузю Русев.

През 1911 и 1912 год.кметски наместник е Стоян Ангелов.По това време е имало спор между с.Корен и с.Жълти бряг за част от гората в местността "Кушуо".През м.септември 1912 год.е станало сбиване между група коренци и жълтобряговци.Кузю Русев от Корен,бил нападнат с камъни.Ванчо Лозков,за да го спаси се нахвърля с брадва и съсича рамото на един жълтобряговец. В това време,Русю Господинов,изтичва от село,заляга в местността "Горния чаирлък" и почва да стреля над гловите на жълтобряговци.Прикрити от стрелбата,коренци се изтеглят към село. Същата вечер,камбаните забиват по села и градове и известяват обявяването на Балканската война.

Към края на 1912 год.за кметски наместник е избран пак Кузю Иванов Хринго,но след няколко месеци е мобилизиран.

На негово място е изблан Манахил Ванев,който към 1914 год.също е мобилизиран.

От 1915 до 1918 год.кметски наместници са бивали:Вълчо Маринов Боджуков,Янчо Бончев Налбантов,Янчо Колев и Делчо Ангелов.През 1918 - 1920 год.кметски наместници са:Георги Лавчев Кальков и Георги Ив.Радев.

През 1921 год.селото се отделя от с.Криво поле и се обособява като самостоятелна община.За първи кмет е изблан Сево Несторов Камов.Скоро след това се провеждат общински избори и за кмет е избран Колю Бончев Налбантов,а след него до 9 юни 1923 год.Ванчо Лозков Тодоров.

След преврата на 9 юни 1923 год.,както споменахме по-рано, властта взема сговора.Назначена е тричлена комисия в състав: Бойдю Андрев,Грозю Колев,и Иван Латев.От 1923 до 1930 год.кметове са били:Бойдю Андрев,Грозю Колев и Илия Русев.

През м.юни 1931 год.се провеждат избори.Въпреки полицейския терор и фалшификаций,сговорът,разяден от вътрешни борби,бе бит и заставен да отстъпи властта на коалицията от буржоазни и дребнобуржоазни партий наречен Народен блок.Кметове през управлението на Народния блок са били:Въко Ванчев,Нестор Жеков, Делчо Делчев Ангелов и Георги Ив.Радев.

На 19 май 1934 год.се извършва преврат и властта се заема от така наречената "Обнова".Общината в селото е закрита и присъединена към с.Книжовник,хасковска околия.За кметски наместник е назначен Иван Манахило Ванев.През 1942 год.се извършва ново прегрупиране на общините.Село Корен,минава към Малевска община.Кметски наместник продължава да бъде Иван Манахилов до 1943 год.,когато е мобилизиран.Замества го известно време Атанас Кузев,до назначаването на Димитър Русев Кирчев,който през м. март 1944 год.е мобилизиран в окупационния корпус в Югославия. На негово място е назначен Ванчо Латунов Уралов,който служи до 9 септември 1944 год.

Исторически записки за с.Корен - В.Грудев.

- " -

Село Корен е свързано с шосе през 1927 год.от трудова дружина.Лагерът на дружината бе разположен на "Ески балъка"- голяма поляна сред гората на 1500 м.южно от селото,обрасла с редки дъбови дървета.Началник на трудовашката дружина беше Атанас Иробалие,роден в с.Криво поле,бивш офицер-кавалерист,награждаван с орден за храброст за проявено геройство в боевете за гр.Одрин през 1913 год.В дружината са служили като трудоваци и младежите от селото ни:Добри Жеков,Лозко Грозев и Стайко Митошев.

През следващите 1928/929 година,шосето е продължено до с. Малък извор от друга трудовашка дружина с началник Бахов от гр.Стара Загора.Лагерът на трудоваците бе в близост до шосето в местноста "Карача".

Платното на шосето се настилаше с чакъл,приготвен от трудоваците.След това минава валяк и най-отгоре се посипва с пясък.Широчината на тогавашното шосе бе 5 м.За времето то бе много хубаво,защото по него се движеха повече пешеходци,каруци и много рядко автомобили.

МЕДИЦИНСКО ОБСЛУЖВАНЕ

Медицинското обслужване,до началото на 20 век е било твърде примитивно,извършвано в повечето случаи от лечители,които са използвали разни треви и билки или по суеверен начин.

Най-разпространените болести са били:Лошия корем,наречена още тежката болест/коремен тиф/,сипка/шарка/,живеница/тумурно заболяване/,урама/парализа/,треска/малария/,заекница/магарешка кашлица/,пресека/болки в кръста/и др.Но,най-разпространение и почти неизлечима е била охтиката/туберкулозата/.

Народни лечители са се мъчели да лекуват тези болести с разни билки или по суеверен начин.Така например,рани по тялото са лекували с тревата "Чабук патрак"/агромония/.Варели листата и промивали раната.На болните от охтика/туберкулоза/ давали да пие сироп от варен подбел,или измивали череп на куче и с водата поливали болния някъде край село.След това болния се провирал през обръч от трендафилови пръчки.Връзвали конци от ризата на болния по пръчките и ги хвърляли в реката. Вярвали,че реката заедно с пръчките и концитеце отнесе и болестта.

На деца,болни от заикница/кашлица/давали да пият мляко от магаре или завеждали детето в гората,провирали го между корените на някое дърво и връзвали конци по клоните на дървото. Там щяла да остане болестта.

Болни от пресека/болки в кръста/мислели,че ще оздравеят, ако ги надкраче жена първоскиня или по кръста им мине три пъти мечка.

Когато някого е боляло продължително време корем,казвали,че има далак,и трябвало да му се реже за далак.На времето,прочути резачи за далак са били:Гего Стоев,дядо Янчо Колев,Атанас Янчев и др.Отивал болния край реката,резача с трион отрязвал корени от върба и ги хвърлял в реката.Така,реката отнасяла болестта.

Когато някого е боляло главата по-дълго време,мислели,че е урочасъл,защото някой се е заглеждал у него.Водели го при някоя жена,която можела да бави за урки.Бавачката е търкала с пръсти по челото на болния,шепнела е някакви думи,прозявала се духала и плюела по челото на болния.Прочута бавачка на времето е била баба Марика Мусева.

На уплашени деца или младежи от разни неприятни случки,са леели куршум:завеждат детето при жената,която знае да лее куршум.Тя го успокоява с кратка приказка,кара го да седние на малко столче.Под столчето поставя малка тава или паница с вода.Взема парченце олово,стопява го в жежвя на огъня и изсипва стопеното олово във водата под столчето.От водата уплашеното дете пийва само три глътки.

Синя пришка/синя пъпка/ пък обгаряли с нагорещена пръчка.

Всички тези лечения,пък и много други,не са давали резултати но като е нямало достатъчно други средства,са ги прилагали. Донякъде и внушението е помагало на някои болни и те са оздравявали.

Народен лечител на времето за добитъка е бил дядо Колю Калбантина.Той е намествал счупени кости,правел е лекарства от треви и билки за болести по добитъка.Известен е бил из околните села и постоянно го търсели.Дядо Андрю Воджуков пък е бил голям специалист по кастриране на мъжки телета,атове и овни.

След 1900 год.се откриват медицински фелдшерски участъци в някои по-големи села в нашия край,като в с.Славяново,с.Криво ле и др.Нашето село е било към Кривополския фелдшерски пункт. Първият фелдшер,назначен в с.Криво поле е Миралайски,който е обслужвал и нашето село.За пръв път е посетил училището в с. Корен на 15 ноември 1901 год.Фелдшерът Миралайски е работил до 1911 год.От тая година до 1920 год.фелдшерският участък е бил закрит.През 1921 год.отново е бил открит и за фелдшер е назначен Мереков.Населението от с.Корен,много често е търсело неговата помощ.През 1925 год.село Славяново се обособява като медицинска околия.Лекари там са бивали:Д-р Ничев,Д-рМанолов, Д-р Радев и др.От 1930 год.до 1934,селото ни е било обслужвано от фелдшера в с.Криво поле - Милко Савов,който често е посещавал с.Корен.

След закриване общината в селото ни и прехвърлена към с.Книжовник през 1934 год.,медицинското обслужване се извършва от общинския лекар Георги поп Маринов със седалище в с.Жълти бряг.След построяване на здравния дом в с.Книжовник,общинският лекар се кремества там.

Медицинското обслужване на населението от с.Корен се извършваше от общинската здравна служба в с.Книжовник до 1953 год. По известни лекари са бивали:Д-р Керимов,Д-р Арнаудов,Д-р Марчевски,Д-р Тодоров и др.През 1954 год./само една година/селото ни бе прехвърлено към здравната служба в с.Криво поле с Д-р Георгиев,а от 1955 до 1977 год.селото се обслужва от здравната служба в с.Малево.Лекари са бивали:Д-р Пинчев, Д-р Хубенов,Д-р Митков,Д-р Стайкова,Д-р Чаков,Д-р Узунов,Д-р Николов. От 1977 год.в селото ни е открит фелдшерски здравен пункт.

ЖИВОТЪТ В СЕЛО КОРЕН ОТ 1925 ДО 1944 ГОДИНА.

След 1925 год.хората в селото са живеели сравнително спокойно,особено тези които са били по-заможни.Повечето семейства обработвали земята си без чужда помощ,но имало и такива,които наемали странична работна ръка - хващали аргати и овчари. Средното притежание на земя е било от 20 до 50 дка и малко семейства около 100 дка.В зависимост от притежаваната земя, отделни домакинсва отглеждали различен брой добитък,особено овце.По бедните - 10 до 20 оце,а по-богатите от 50 до 80 .

Исторически записки за с.Корен - В.Грудев.

От едрия добитък отглеждали най-много крави,които някои стопани използвали и за впрегателен добитък.

Производството,което получавали от земята и продукцията от животните,продавали на търговците от града.След като мине лятото по селата тръгват разни комисионери да закупват тютюните,житото и др.произведения.Цените на тези произведения били низки и бедните и средни семейства след като продадат производството си,едва дочакват следващата година.Добре преживявали по-заможните семейства,които с помощта на наета работна ръка,произвеждали повече.В някои по-малоимотни семейства,където е имало 2-3 сина и след оженването им трябвало да поделят бащиният си имот,се е чувствало доста голямо затруднение в недостиг на земя.Налагало се е такива семейства да търсят имоти в други села,където турски домакинства се изселват.През 1927/928 год.от селото ни се изселват семействата на Христоз Иванов Парадов,Петко Илиев,Русю Тенев,Стойчо Арабаджията,Георги Танаков и др. Заселват се в родопски селца като Карамусаллар/Воденци/,Каушит/Кладенец/с.Дленбер /Д.черковище/и др.В гр.Хасково се заселва Иван Латев,който отваря хан и кафене.

Стремежът на останалите семейства е,повече да произведат и да закупят земя,но не всеки е можел да стори това.

В селото тогава има две кръчми - на Георги Ив.Радев и на Колю Бончев.Кредитно-потребителната кооперация има само кафене.Всички разговори и спорове стават там.Политическите борби са доста изострени и често пъти,особено вечерно време стават големи пререкания.Младежите се занимават с читалищна и кооперативна дейност и почти не посещават кръчмите. Ставали са големи спорове за закупване на гора,за избиране кметове и съветници и много други въпроси.Това продължава до 1934 год.,когато става политически преврат и властта взема така наречената "Обнова".Всички политически партии са забранени и пререканията по кръчмите и другите обществени места заглъхват.Общината в селото е закрита и присъединена към с.Книжовник.

През м.април на 1936 год.е прекарана телефонна линия до с.Стамболово и поставен телефон.

След 1930 год.влиянието на града почва да се чувсвува по-силно.Някои от по-младите мъже и младежи,почват да обличат панталони и сака,а момите - рокли и дълги палта.Някои моми и по-млади невясти отсригват плитките и носят градски прически.Царвулите,отстъпват място на съвременните обувки.Всичко това налага,допирът до града да се засили.По-заможните семейства се снабдяват с каруци и коне,други с магарета,но и много нямат тия възможности и ходят пеш до гр.Хасково или до околните села.

За пръв път в селото ни бе пуснат да свири и пее грамофон през 1930 год.донесен от Желяз Чопаров от с.Книжовник,дошел на гости.Цялото село се бе събрало в двора на Добри Жеков да слуша "чудното сандъче",което свири и пее.

Първият грамофон в селото закупи Бончо Янчев през 1935 год. Всяка вечер той пущаше грамофона да свири и пее и хората се тълпяха в кръчмата му.След това,много семейства си купиха грамофони.Известни певици,певци и инструменталисти,записани на грамофонни плочи по онова време бяха:певиците Атанаска Тодорова,Вълкана Стоянова,Мита Стойчева,Пушкарова; певците Долчинков,Парушев, ;кларнетистът Рамадан Лолов; кавалджията Станил Паяков;Короняшката група на Карло Циганчето,Бистришката четворка,Тракийската тройка,Угърчинската група,Групата на Цветко Благоев и др.С право може да се каже,че от 1930 до 1940 год.на мода бяха грамофоните. Използваха ги на седянки,годежи,увеселения,сватби и др.Към 1938, ,940 год.почна да се чува и танцова музика,така наречените шлагери.Някои от по-младите почнаха да танцуват,най-вече танго.Старите не харесваха танците,възмущаваха се и смятаха,че това са неморални прояви.

Малцина тогава от селото ни свиреха народни инструменти.Запомнил съм като добри кавалджий дядо Янчо Колев и дядо Гого Тенев и двамата някогашни овчари-кехаи.По-после кавалджия сканах и аз. Нека разкажа причината за това:Още като ученик в началното училище,учителят ни Атанас Кузев,в часовете по пеене,ни учеше да свирим на малки свирки.Първата песен,която почти всички ученици беше:

Я излез,я излез,юнашка майко,
Посрещни,посрещни своего сина хей-хей.

....

Лятно време,когато пасях воловете,свирката неизменно беше в поясчето ми.Научих се добре да свиря.После в прогимназията почнах да уча и цигулка,но свирката повече ми прилягаше. Свирях си с нея весели и тъжни песни,хорца и ръченици и често в празник или на излет,разигравах другарчетата си......

През есента на 1936 год.бях ученик в Хасковската гимназия. По инициатива на въздържателното дружество в гимназията,беизнесен концерт от майстора-кавалджия Станил Паяков от с.Горски извор,Хасковско.Със захлас слушах народните мелодий "Загубил овчар стадото","Руссо казаче","Димитър кара гемийка","Овчарски идилий" и др.

След завършване на концерта,заедно с моя съквартирант Петър,отидохме в магазина на Георги Габровчето и си купих кавал. Упражнявах се през свободното време и не след дълго засвирих добре....

И от тогава до сега,като учител в родното си село,цели 34 години,съм вземал участие в редица събори като:"Китно Травия пее и танцува",събора на "Агликана поляна"край гр.Сливен,събора в гр.Ямбол,свирил съм пред радио"София" и другаде.

В периода от 1925 до 1940 год.завършихме гимназия Васил Атанасов,Лозка Тенева Жекова и аз.Повечето от младежите и девойките след като завършеха началното училище в село или прогимназия в с.Криво поле,не учеха по-нагоре.Оставаха да работят нивите, да пасат добитъка или учат някой занаят.

От 1934 до 1944 год.политическият живот в селото ни,може да се каже бе пасивен.Властта бе забланила политическите партий. За отбелязване е,че почти всички младежи от селото ни,особено учениците от гимназията,симпатизираха и дори помагаха на РМС и ЗМС.Създадените фашистки организаций,бяха чужди за на младежите от с.Корен.В селото нямаше създадена партийна организация, а някогашната земеделска дружба не водеше организационен живот.

От1939 до 1944 год.повечето от по-младите биваха постоянно мобилизиранни.Много от тях бяха изпращани в Беломорска Тракия, Македония и в окупационния корпус в Югославия.Това бяха години в разгара на Втората световна война.Хората с интерес следяха военните действия на Източния фронт.

Като активни борци против фашизма и капитализма от нашето село можем да посочим:Георги Карев Стоев - тогава ученик в гимназията.Арестуван от полицията,той не е издал своите другари.След народната победа,Георги Карев завършва медицина, служи известно време във войската,бивал е началник на болница в гр.Стара Загора и напоследък главен лекар на болница в гр.Пловдив.Коренци му са твърде благодарни за помощтите които е оказвал и оказва на нуждаещите се от медицинска помощ.

В началото на 1944 год.бе арестуван Стойчо Лазаров,член на партийната организация тогава в с.Горски извор,Хасковско,женен в селото ни.Той бива изпратен в концлагера"Мемково" в Гърция.

Друг коренец,активен борец против фашезма и капитализма е Кузю Стойчев Кузев.Малцина от по-младите хора от Корен го познават.Той е учил в столарско училище в гр.Новоселци /Елин Пелин/.След това работи в порцелановата фабрика "Изида" в София. Включва се в антифашистката борба най-активно.Личен приятел е бил на А.Малчика.Бил е арестуван,инквизиран,което става причина да заболее от туберкулоза и през 1943 год.умира.

Васил Атанасов Димитров,също коренец,взема активно участие в антифашиската борба в хасковския и първомайски край.

Единственият радиоапарат в селото,закупен от потребителната кооперация,бе запечатан от властта,за да не се слушат предаванията от Съветския съюз,за разгрома на германските войски при Сталинград,Курсската дъга,,Яшко-Кишиневската операция и другаде.За тези събития,българският народ бе осведомяван от радиопредавателната станция "Хр.Ботев" в Москва.Радиоапаратът на кооперацията бе внимателно пригоден да хваща придаванията на станция"Хр.Ботев" и почти всяка вечер,при загасена лампа,в кооперативното кафене имаше по няколко човека,които слушаха тези предавания.Това ставаше тайно и незабелязано от властта.

В разгара на войната /1942-1944 г./фашиската власт в нашата страна започна безогледно да реквизира цялото производство от зърнени храни и добитък,дори и впрегателен.Населението през тези години почти гладуваше.Даваше се царевично брашно и то с бележка от общината.

Негодуването на населението срещу фашистката власт беше

твърде голямо.През 1943 год.в Хасковския край,в района на Минералните бани бе създаден партизанският отряд "Асен Златаров".с командири:Иван Араклиев и Янчо Костов.

СЕЛО КОРЕН СЛЕД ДЕВЕТИ СЕПТЕМВРИ 1944 год.

Денят на всенародното въстание Девети септември 1944 год. жителите на с.Корен посрещнаха с радост.Някои бяха в гр.Хасково на традиционния панаир "Ялията" и наблюдаваха посрещането на партизаните от отряд "Асен Златаров",други си бяха в село,а имаше и доста мобилизирани.Още същия ден/9 септ./, на първо време в селото бе изграден комитет на Отечествения фронт в състав:Иван Георгиев Иванов - земеделец,Вълчо Иванов Митрев,-комунист,и Стойчо Лазаров Тозев - комунист.След няколко дни,комитетътбе допълнен с още няколко члена,а именно: Лавчо Василев Лавчев,Георги Тенев Димов,Теню Марчев Лозев и Васил Ванчев Янков.За пълномощник е определен Иван Георгиев.

По същото време е възстановена земеделската дружба и създадена партийна организация.Съвместната работа между комунисти и земеделци тръгна добре,но не за дълго.В началото на 1945 г. част от членовете на Постоянното присъствие на БЗНС в София минаха в опозиция.Част от членовете на околийското ръководство в гр.Хасково,също мина в опозиция.Като се има предвид, че членът на Постоянното присъствие и председател на околийското ръководство на БЗНС в гр.Хасково Димитър Стоянов,роден в с.Корен,мина в опозиция,то и коренската земеделска дружба мина в опозиция.За отбелязване е обаче,че дружбените членове въпреки в опозиция,не проявяваха противонародни действия,а помагаха в пров еждането на мероприятия,подети о партийната организация и Отечесвения фронт.

Непосредствено след Девети септември 1944 год.започна Отечествената война за изгонването на фашистките войски от България,Югославия,Унгария и до пълната победа на Германия.В отечествената война през 1944-1945 год.взеха участия следните коренци:Лозко Бойдев,Васил Ванчев,Вълчо Ив.Митрев,Стайко Ив.Митрев,Найдю Андрев,Стойчо Радев,Георги Тенев Гогов,Ванчо Латунов,Колю Георгиев и Желяз Русев.Падна убит в Унгария през м. март 1945 год.фелдфебел Колю Георгиев Лавчев,на 27 годишна

възраст.Неговият тих характер и скромен живот,ще служат за пример на всички ни,които го познаваме и помним.

След м.май 1945 година,когато гърмежите на войната стихнаха и фашизмът бе разгромен,нашият народ,в това число и жителите на нашето село си отдъхнаха и успокоиха.Започна нов, творчески живот.Страната ни беше ограбена от хитлеристите, които повече от три години бяха на наша земя.Сега след Девети септември всичко трябваше да се възстановява:и промишлеността,и селското стопанство и благоустрояването.По магазините липсваха най-необходимите стоки,селското стопанство разорено и ограбено,произвеждаше малко,фабриките,които бяха на частни лица произвеждаха незначителна продукция.Всичко това налагаше да се въведе,така наречената купонна система.На селяните се оставяше достатъчно количество продукция за изхранване на хората и добитъка,а останалата се предаваше на държавата.По магазините се доставяха стоки за населението,които се разпределяха от специални комисий.Така продължи две-три години,след което всичко почна да се нормализира.

Земята до 1949 год.в селото ни се обработваше на частно. Всяко семейство,както и по-рано,притежаваше земя.Обработката се извършваше по примитивен начин-с рала и плугове,теглени от добитък.Добивите бяха низки.Всичко това бе в противовест с новия социалистически строй.Чувствуваше се,че трябва да се колективизира и машинизира селското стопанство,но липсваха машини.Повечето от хората не бяха запознати с кооперативния строй и не възприемаха тази идея на колективизация.Необходима беше упорита,разяснителна работа от хора компетентни по тези въпроси.Провеждаха се общоселски събрания,на които се разясняваше организацията на колхозите в Съветския съюз,механизираната обработка на земеделската кооперация в с.Тотлебен,Плевенско,образувана още преди Девети септември,сочеше се за пример ТКЗС в с.Ръжево конаре,Пловдивско,едно от първите стопанства образувани след Девети септември 1944 год.Цялата тая разяснителна работа помагаше,мнозина да възприемат идеята на кооператизма. Само по-възрастните се отнасяха консервативно и с известно недоверие към тази идея.

През 1946 година,в съседното село Криво поле бе вече обра-

зувано трудово-кооперативно земеделско стопанство с участието на около 30 - 40 домакинства.Въпреки трудните условия,кооператорите упорито работеха и създадоха сравнително добра начална база за по-нататъшното укрепване и масовизиране.С право може да се посочи,че като най-добър организатор тогава беше Манахил Стоянов - активен партиен деятел и политзатворник преди Девети септември 1944 год.По негова инициатива бе докаран първият верижен трактор с когото бяха разорани синурите ии оформени няколко кооперативни блока.За времето,това беше голяма сензация.С помощта на държавата,стопанството в с.Криво поле за кратко време укрепна и се масовизира.Като се има предвид, че земята на с.Криво поле не е равна и не толкова плодородна, ръководството на ТКЗС не правилно се насочи към землището на с.Корен и заграбиха плодородна Коренска земя,срещу неплодородна Криවополска.И даже без предупреждение през есента на 1948 год.верижен трактор навлезе в коренски ниви и почна да оре. Появи се остър спор между двете села и трябваше да се намесват околийския комитет на Партията,околийският народен съвет,областната дирекция по землеустройване в гр.Стара Загора,дори и Министерството на земеделието.Наложи се да чертаем скици и карти на коренското землище,да даваме обяснения за да се спре това нахлуване от страна на Криවополци....От всичко това,обаче,разбрахме,че единственият начин да се уреди този въпрос е образуване на ТКЗС в нашето село Корен.....

В периода от 1945 до 1950 год.организационната работа по образуването на трудово-земеделските кооперативни стопанства и тяхното укрепване се ръководеше от отдел,създаден към районния кооперативен съюз и от Околийския комитет на Партията.За инструктор на отдел "ТКЗС" към РКС - гр.Хасково,през 1949 год.бе Колю Димов от с.Болярски извор,Харманлийска околия.Той,заедно със Стоян Михайлов- представител на Окол.комитет на БКП,често посещаваха селото ни,правеха събрания и обясняваха,как да се провежда организационната работа по образуването и укрепването на кооперативното стопанство.През м.януари 1949 год.на общоселско събрание бе образувано ТКЗС в селото ни с участието на почти всички стопани. Съставен бе учредителен протокол и изпратен в Министерството на земеделието за отвърждение....

Исторически записки за с.Корен - В.Грудев.

За председател на стопанството бе избран Карю СтоевВанев, 52 годишен,с начално образование,но добър земеделски практик.

През м.март 1949 год.учредителният протокол за образуването на ТКЗС в селото ни бе одобрен.На първото организационно събрание,проведено в началото на м.април 1949 год.бе решено,през лятото да се обработва колективно само един блок в местността "Хасан тарла",като се засее със слънчоглед.Добитъкът,инвентарът и повечето от земята,още не бяха предадени в стопанството.Това се извърши в края на 1949 год.и началото на 1950 год.И започна трънливият път,свързан с укрепването и усъвършенствуването на организацията и полека-лека от година на година,стопанството ни стъпваше на краката си.

ЧИТАЛИЩНА ДЕЙНОСТ СЛЕД ДЕВЕТИ СЕПТЕМВРИ 1944 година.

Читалището ни след Девети септември 1944 год.започна нормален организационен живот.Членският състав се увеличи.Включиха се нови членове - младежи,девойки и ученици от средните училища. Започна художествената самодейност с нови,млади сили.

Пиесата "Руска"след 18 години,бе представена през м.януари 1946 год.с участието на по-млади самодейци.Училищната стая,където бе импровизирана сцена се препълни от публика.Ролята на Кърджи Осман се представяше от самодееца Георги Тенев Гогов,дядо Лулчо от Юрдан Кузев и Руска от Делка Атанасова Кузева.Въпреки добрата игра на самодейците,обстановката не беше подходяща: сцената малка,завесата - обикновена черга,а декори почти нямаше. Учебната стая неможеше да побере публиката.

Непосредствено след Девети септември 1944 год.се почувствува голямата грижа на народната власт за културното издигане на народа.Оказваше се голяма помощ за подобряване работата в читалищата като:организационата,културно-просветна дейности, библиотечното дело,художествената самодейност,строителство на читалищни домове,библиотеки и др.

Младежите,членове на читалището,през 1948 год.на общо организационно събрание на читалището,поставихме въпроса и решихме;да се построи с доброволен труд и средства от потребителната кооперация,театрален салон,като се продължи постройката на кооперацията с 8 метра.Като инициатори в това начинание магат

да се посочат:Теню Марчев,Юрдан Кузев,Въко Грудев,Стойчо Лазаров,Вълчо Ванчев,Георги Тенев Гогов,Господин Георгиев,Делчо Камов,Вълчо Латунов,Манахил Иванов,Руси Стайков,Руси Илиев,Руси Господинов,Димо Митков,Анастас Тенев,Нестор Маринов,Латун Митев,Латун Ванчев Уралов и всички ученици учещи в града.

През лятото на 1948 год.приготвихме десет хиляди тухли.Тухларницата беше в местността "Долния гечит",до реката,на Криволско землище.Младежите приготовляваха пръстта,а секачите Теню Марчев и Господин Георгиев пълнеха калъпите.Постоянни разпрострачи бяха:Юрдан Кузев,Въко Грудев,Вълчо Латунов,Руси Стайков,Манахил Иванов и др.Често тухларницата ни беше посещавана от по-стари хора и в повечето случай ни се присмиваха.А,дядо Нестор Жеков един ден ни каза:"Защо не си гледате работата,а се занимавате с празни работи."Всички младежи работеха с голямо желание и никой не беше в състояние да ги отклони от поддетата инициатива.През м.август 1948 год.тухлите бяха опечени и през м.септември пренесени в двора на потребителната кооперация.Работата за удължаване на кооперацията започна на следващата 1949 год.Изградена беше само каменната зидария до цокъла и работата бе преустановена,поради липса на дървен материал. В изграждането на настройката до цокъла,работеха зидарите:дядо Тодор Хр.Славчев от с.Жълти бряг,Ленко Талев от с.Кралево и Иван Белчев от с.Корен.За довършване на постройката,необходим беше доста дървен материал,който липсваше,особено греди. Трябваше да се търси по скрити пътища....

През м.юли 1950 год.Теню Марчев,Юрдан Кузев и аз,с каруца, отидохме в с.Тънково да търсим дъбови греди,но беше забранено да се пренасят.Срещнахме се с познати хора и скрито от горските власти,намерихме необходимите греди.Горският надзирател от с.Голям извор,бай Недю,научил,че от с.Тънково се продал дъбов материал и решил да го конфискува.Срещнахме се с горския,обяснихме му за каква цел ни е нужен материала и той се съгласи да си мълчи.

Пренасянето на материала стана на 27 юли 1950 год.вечерта. С две волски коли,тръгнахме надвечер от село:аз,Юрдан Кузев, Иван Въков и Петю Георгиев.Карю Стоев с кон тръгна по-рано, за с.Тънково за да предупреди хората да приготвят материала. Пристигнахме край с.Тънково вечерта по тъмно.Изчакахме да утихне селото и сред нощ натоварихме материала и си тръгнахме.....

Пристигнахме в село рано сутринта на 28 юли.Разтоварихме го в двора на потребителната кооперация.

До края на 1950 год.пристройката беше завършена и сцената оформена.

Първата пиеса представена на новата сцена бе пак "Руска" от Иван Вазов.Представлението се състоя на 8 януари 1951 год. Артистите в пиесата бяха:ролята на Ангел изпълняваше Йордан Русев Янчев,Руска - Бонка Иванова,Кърджи Осман - Димо Митков, Дядо Лулчо - Въко Грудев,Куздо - Анастас Тенев,Първан - Латун Митев,Стоянчо - Марчо Тенев и др.

В периода от 1946 до 1956 год.театралният колектив е изнесъл повече от 10 пиеси:"Руска"-2 пъти,"Майстори"- в с.Корен и с.Жълти бряг,"Мандра","Вода от планината","Мене ме,мамо, змей люби","Вражалец" и др.От 1956 до 1967 год.,въпреки,че читалището ни имаше сцена,са изнесени само 3 - 4 едноактни пиеси.Само през 1962 год.младежите:Илия Стайков,Ангел Въков,Митко Йорданов,Митко Василев,Калина Гегова,Тонка Атанасова,Елена Василева и др.подготвиха моята пиеса"И стана Страхил,страшен хайдутин".Същата пиеса бе изнесена в с.с.Корен,Кралево и Силен.

Въпреки добрите условия,се забелязваше,че художествената самодейност намалява.Причина за това е,че младите хора от селото отиват на работа в града,а някогашните добри артисти са с напреднала възраст.

Книжният фонд на читалището от 1943 до 1981 год.се е движил както следва:

1943	год.	- 521	тома
1945	-"-	- 603	-"-
1947	-"-	- 693	-"-
1950	-"-	-705	-"-
1953	-"-	- 738	-"-
1955	-"-	- 750	-"-
1960	-"-	- 880	-"-
1965	-"-	-931	-"-
1970	-"-	- 1140	-"-
1975	-"-	-1281	-"-
1980	-"	- 1458	-"-

Видно е,че непосредствено след 1944 год.книжният фонд силно нараства,въпреки,че селото ни до 1970 год.беше само 65 домакинства.Това се дължи изключително на отпуснатите помощи и суб-

~~сидии от Върховния читалищен~~

сидий от Върховния читалищен съюз,Окръжния читалищен съвет,от ТКЗС и Общинския народен съвет.

Интересно е да проследим движението на прочитните и броя на читателите от основаването на читалището/1927 г./до 1980 год:

1928 год.	читалището	има 27	книги,	читатели	- 370
1935 -"-	-"-	71	-"-	-"-	-390
1943 -"-	-"-	524	-"-	-"-	- 68
1945 -"-	-"-	603	-"-	-"-	-175
1950 -"-	-"-	705	-"-	-"-	-232
1955 -"-	-"-	750	-"-	-"-	-406
1960 -"-	-"-	880	-"-	-"-	-122
1965 -"-	-"-	931	-"-	-"-	-366
1970 -"-	-"-	1140	-"-	-"-	-314
1975 -"-	-"-	1281	-"-	-"-	-312
1980 -"-	-"-	1458	-"-	-"-	- 342

От изнесената таблица се вижда,че с увеличаване броя на книгите,интереса към четене намалява.

УЧИЛИЩЕТО ОТ 1946 до 1981 ГОДИНА

След напущането на учителя Атанас Кузев,на 30 ноември 1946 година е назначена Екатерина Анастасова от гр.Сливен.До края на учебната година,заедно със семейството си живеят в училищната канцелария.През тая година ученици са били:Янчо Русев Янчев,Анастас Ив.Въков, Богдан Лозков,Калина Гегова,Грозю Митков и др.

На 15 септември 1947 год.е назначен за нередовен учител Тончо Д.Павлов от гр.Хасково.Той учителствува до м.декември,след това напуща и постъпва като офицер във войската.

На негово място,през м.декември 1947 год.е назначен за учител Вълчо Георгиев Вълчев от с.Криво поле.Той учителствува до края на учебната 1947/48 год.Следващата година е учител в с. Поповец,Хасковско.Негови ученици са/в IV-то отделение/Богдан Лозков,Грозю Митков,Анастас Иванов и др.

На 15 септември 1948 год.за учител в родното ми село бях назначен аз.След като следвах две години в университета -София,специалност география,наложи се да напусна.На 5 декември 1947 год.бях назначен за учител в прогимназията на с.Искра,

тогава наречено Попово,Първомайска околия,сега Пловдивски окръг.Преподавах български език и география.Директор на училището беше Иван Мерджанов,който бащински ми помагаше в учебно-възпитателната работа,съветваше ме във всичко.Благодарен съм твърде много на този човек с широко сърце и богата душа.

Следващата 1948/49 учебна година бях назначен за начален учител в родното ми село и от тогава до 1981 година съм под една и съща училищна стреха,цели33 учебни години.Редно е да спомена,че като учител в родното си село,не съм стоял настрана от живото в село,а съм вземал най-активно участие във всички мероприятия и инициативи като:образуването на ТКЗС,водоснабдяването на селото,електрификацията,постоянен секретар на читалището,бил съм повече от 15 години председател на потребителната кооперация/на обществени начала/,редовно съм избиран за общински съветник,три мандата/ 12 год./съм избиран за окръжен съветник,бил съм член на Окр.комитет на съюза на учителите,участвувал съм на редица събори на художествената самодейност.За всичко това съм получавал редица награди и отличия.Пенсионирах се на 1 септ.1981 година.

Първата ми учителска година ученици в четиритях отделения бяха: Учебна 1948/49 година:

В първо отделение:Ангел Въков,Митко Василев,Лозко Стайков,Радю Стойчев,Русана Желязова,Маринка Найдева и Ст.Стоянова.

Във второ отделение:Нестор Недев и Панайот Гегов.

В трето отделение:Гела Тенева,Господин Димитров,Дорка Лавчева,Ванчо Василев,Калина Йорданова Кузева,Костадина Йорданова Кузева и Стоян Тодев.

В четвърто отделение бяха: Златка Стайкова Минчева, Кирилка Жекова,Колю Николов Колев,Николина Атанасова Кузева,и Събка Недева.

През последната ми учителска година ученици в двата класа бяха:

Учебна 1980/81 година:

Във втори клас:Десимир Арсениев солуев,Миша Сюлейманова Джаналиева,Румяна Веселинова и Севда Албенова.

В трети клас :Бонка Господинова и Бисер Ангелов

През 33 годишното ми учителствуване съм обучавъл над 260 ученици разпределени по ~~професии~~ образование както следва:

С начално образование - 35 души
С основно образование - 111 -"-
Със средно образование - 89 -"-
С висше образование -25 -"-,

от които има учители,агрономи,техници,механици,икономисти,партийни работници,полевъдни бригадири,обикновени труженици в полевъдството и др.Нашата заръка към тези,които не живеят в с.Корен е: да не го забравят,а тези,които имат сили и възможности да помагат за неговото развитие и процъфтяване.

-"-

През 1970 година в с.Корен се заселиха родопски българи,дошли от Кърджалийски окръг,най-вече от селата:Кондово,Малък и Голям Девисил,Лимец,Казак,Славеево и др.За тяхна чест бихме казали,че това е скромно и трудолюбиво население,което се сля,допълни и заживя с коренските традиций.Те са дружни и трудолюбиви,вежливи в отношенията и добри комший.Те увеличиха броя на домакинствата.Това наложи училището ни от едноличен персонал/един учител/ с четири слети класа да се увеличи на трима учители със самостоятелни класове.

През периода от 1970 до 1981 год.в началното училище са учителствували освен мен още: Невена Цекова Андреева - редовна учителка,родена в с.Малорад,Врачански окръг,Иванка Бойчева - нередовна учителка от с.Малево,Катя Иванова Динева - нередовна учителка от гр.Хасково и Петър Минчев - редовен учител от с.Малево.

ЗА ДЕТСКАТА ГРАДИНА

След заселването на нови семейства през 197о година,броя на децата от три до седем годишна възраст се увеличи,което наложи да се открие на първо време полудневна детска градина.Такава бе открита през 1974 година в една стая на пълномощничеството.За възпитателка бе назначена Господинка Христова Йорданова от кв.Болярово на гр.Хасково.През учебната 1975/76 год.за възпитателка в полудневната детска градина е назначена Добринка Делчева Иванова от с.Малево.

От 1977 год.в училищния двор е построена сграда за целодневна детска градина с кухня,занималня и спалня.За директорка на ЦДГ с патрон "Лиляна Димитрова"е назначена Добрина Делчева Иванова.

В периода 1977 до 1981 год.в целодневната детска градина са служили както следва:

1.Добрина Делчева Иванова - директор,от с.Малево
2.Иванка Димитрова Бъкова - възпитателка от гр.Димитровград

3.Румяна Костадинова Янчева - възп.от гр.Хасково
4.Румяна Цанкова Николова - възп.от гр.Бяла Слатина
5.Виолета Тонева - възп.от гр.Хасково
6.Недялка Толева от с.Малево - възп.
7.Надежда Колева Михаилова - възп.от с.Малево
8.Боянка Петкова - възп.от с.Малево
9.Добрина Димитрова -възп.от с.Малево
10.Светла Одажиева - възп.от с.Малево
11.Величка Мирчева Янчева -възп.от с.Корен
12.Лидия Ангелова Георгиева-възп.от с.Малево
13.Антионета Гемеджиева от с.Корен - възп.
14.Иванка Сл.Карагеоргиева- възп.от с.Корен
15.Петя Василева Карпузова - възп.от гр.Хасково

Помощен персонал:

1.Марияна Кирилова Гемеджиева - домакин,от с.Корен
2.Гергана Русева Гогова - зам.домакин от с.Малево
3.Здравка Огнянова Чилингирова - готвач,от с.Корен
4.Иванка Гогова Димова - прислужник-чистач,от с.Корен

-"-

Д/

В написаното до тук съм се стремял да отразя миналото на с/ с.Корен от началото на 19 век до 1944 година.От 1944 година до 1981 година съм описал по-подробно дейността на читалището, училището и някои мероприятия свързани с културното издигане на селото.Подробности по работата в Трудово кооперативното земеделско стопанство не съм отразил,защото по-малко съм вземал участие в тази организация.

-"-

КРАТКИ ПОВТОРЕНИЯ НА НЯКОИ НЕЩА С ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ И СПРАВКИ.

МЕСТНОСТИ В ЗЕМЛИЩЕТО НА СЕЛО КОРЕН, НОСЯЩИ ТУРСКИ ИМЕНА, ПРЕВЕДЕНИ НА БЪЛГАРСКИ.

I. Местности в гората, южно от селото.

1. Боба даа - бащина височина
2. Тюрбе - малко турско манастирче
3. Таш дувар - стена изградена от камъни
4. Кушоу/кушьолу/-място, където се събират птици или място през което прехвъркват птици.
5. Дайма сърт - стръмно нанагорнище, като че е подпряно с нещо.
6. Дайма дере - стръмна, малка рекичка/като увраг/
7. Юсен боба - място на татко Юсен.
8. Кавак чаир - ливада с тополи.
9. Ески балък - старо място на лозя.
10. Теке корусу - гора на текето.
11. Мандралък - място, където е имало кошари и се е приготовлявало сирене по примитивен начин.
12. Казъл пелит йолу - път, който минава през гора, обрасла с дъбови дървета, които пущат жълъди.
13. Янъклък - място, което е било опожарено.
14. Буза гечит - място/брод/ или по турски "гечит" на малка рекичка, през която са минавали телета.
15. Чаир дере - малка рекичка, която минава през ливади.

II. Местности в полето, южно от селото.

1. Ери чеир - крива ливада
2. Капан чаир - ливада в която се събира вода от различни места.
3. Деде ери - дядово място
4. Чеври ери - ~~дядово място~~ място където се събират животни
5. Дермен оджа - огнище на воденица.
6. Кьор бунар - изоставен кладенец.
7. Теке тарла - ниви на текето, после на чифликчията Али бей.
8. Юртлар - дворни места.
9. Хасан тарла - нивата на Хасан ака Моллу от с. Кютюкли.

III. Местности в полето на изток от селото.

1. Чифлик алт - мястото под чифлика на Алимаа от с. Кютюкли
2. Чауш кьопрусу - моста на чауша /старшията/
3. Кьосе чаир - ливада с низка трева

IV. Местности на север от селото.

1. Кадън ери - място, където се събират жени
2. Кору алт - място под гората.
3. Кара чарпалък - дребна гора от вейки.
4. Сарп - много стръмно място.
5. Касар /калето/ - стара крепост.
6. Бюйме дере - малка заблатена рекичка
7. Караман дере - малка река, която като придойде водата е тъмно кафява.

V. Местности на запад от селото.

1. Герми - някогашни дворни места, които са били заградени с плетища. В двора се влизало през плетена с пръти порта.
2. Баясакъ - селище/махала/на което къщите са много нагъсто.
3. Гяур мазар - български гроб.
4. Казъпджик дере - малка рекичка, обрасла с дрянови дървета.

VI. Стари турски гробища

1. Каракуш мазаръ - гробище, където по дърветата се събирали черни птици. Намира се на исток от селото.
2. Доруk мазаръ - високото/стръмното/гробище. Намира се на югоисток от селото.
3. Карач мазаръ - около гробището е имало брястови дървета. Намира се са юг от селото.

-"-

КМЕТОВЕ,КМЕТСКИ НАМЕСТНИЦИ,ПЪЛНОМОЩНИЦИ И СЪВЕТНИЦИ

I.От 1880 до 1900 год.

1.Хаджи Мехрем - съветник от с.Кютюкли в Иробасака община от 1880 до 1885 год.
2.Молла Юмер - съветник от Кютюкли в Иробас -1886 - 1889 год.
3.Ариф ага - - " - -1889 - 1892 -"-
4.Георги Димов - - " - -1893 - 1895 -"-
5.Кузю Русев - съветник и учил.настоятел -1896 - 1900 -"-

II.От 1900 до 1923 год.

1.Ванчо Радев - съветник от с.Корен в Кр.полска община-1900-905
2.Кузю Русев - -"- -"- 1906 - 1906 г.
3.Кузю Ив.Хрингов -кметски наместник -"- 1909 - 1910 г.
4.Стоян Ангелов - " - -"- 1911 - 1912 г.
5.Кузю Ив.Хрингов - " - -"- 1912 - 1913 г.
6.Манахил Ванев - " - -"- 1914 г .
7.Вълчо Маринов Божуков - " - -"- 1915 г.
8.Янчо Бончев Колев - " - -"- 1916 г.
9.Янчо Колев - " - -"- 1917 г.
10.Делчо Ангелов - " - -"- 1918 г.
11.Георги Лавчев Калькьов- " - -"- 1919 г.
12.Георги Ив.Радев - " - -"-1920 г.
13.Сево Несторов Камов- кмет-с.Корен е община - 1921 г.
14.Колю Бончев Налбантов -"- - " - 1922 г.
15.Ванчо Лозков Тодоров -"- - " - 1923г.до 9 юни

III.От 9юни 1923 до 9 Септ.1944 год.

1.Бойдю Андрев - кмет в с.Корен
2.Грозю Колев - " - | От 9 юни 1923 до 1930 год.
3.Илия Русев Кирчев - " -

4.Въко Ванчев Лозков кмет
5.Нестор Жеков Стоев -"- | От 1931 до 19 май 1934 г.
6.Делчо Делчев Ангелов -"-
7.Георги Ив.Радев -"-

8.Иван Манахилов Ванев км.наместник от 1934 до 1943 г. Общината от 1934 до 1942 г.е към с.Книжавник и от 1942 в с.Малево.
9.Димитър Русев Кирчев км.нам.от 1943 до м.март 1944 г.
10.Ванчо Латунов Уралов -"- от м.март 1944 до 9.IX.1944 г.

IV.От Девети Септември 1944 до 1981 год.

1.Иван Георгиев Иванов - км.наместник към общ.Малево
2.Стойчо Лазаров Тозев - -"- -"-
3.Вълчо Ив.Митрев - -"- -"-
4.Георги Тенев Гогов - пълномощник -"- От 1944
5.Йордан Кузев Иванов -"- -"-
6.Георги Тенев Димов -"- -"- до
7.Патин Въков Патинов -"- -"-
9.Теню Марчев Лозев -"- -"- 1979 год
10.Лозко Андрев Лозков -"- -"-

11.Минко Русев Янчев - кмет на с.Корен - 1979 - 1981 г.

СЕКРЕТАРИ В КМЕТСТВОТО НА СЕЛО КОРЕН

От 1922 до 1981 год.

1.Русю Тенев Димов от с.Корен,щатен, 1922 до 1928 год.
2.Иван Петев Янков от с.Динево,щатен,1929 до 1932.год.
3.Иван Рашков Попов от с.Стамболово,щатен,1933 до 1934 год.
4.Въко Грудев Въков-учител,секретар на обществени начала,1979 до 1981.

КОРЕНЦИ ЗАГИНАЛИ ЗА РОДИНАТА

1912 - 1913 г.

1.Фелтебел Тянко Лавчев Тянков - гр.Кюстендил
2.Редник Бойдю Георгиев Димов - гр.Кърджали
3.Редник Гого Колев Гогов - с.Демир Хисар,Серско

1915 - 1918 г.

4.Подофицер Анастас Лавчев Тянков - Белово
5.Мл.подофицер Васил Лавчев Гегов - с.Корен
6.Ефр. Бойдю Русев Колев - Кара Пелит - Добруджа
7.Ефр.Талю Димитров Балтов - Гюмюрджина
8.Редник Ванчо Димов Недев - гр.Ниш
9.Кузю Ив.Хрингов - гр.София
10.р.Димо Георгиев Димов - гр.Лясковец
11.р.Минчо Стайков Филипов - гр.Куманово
12Стойчо Гегов Лозев - гр.Хасково
13.Стойчо Кузев Русев - Франция
14.Колю Георгиев Лавчев-Фелдфебел,убит на 6.III.1945 г.в Унгария

УЧИТЕЛИ ОТ ОТКРИВАНЕ НА ПЪРВОТО УЧИЛИЩЕ/1892/год.ДО 1981 год.

№	Учители и учителки	Учебна година	Родно място
1.	Марин Иванов Кахов	1892/93	с.Кр.поле,Хасковско
2.	Стайко Такуров	1893/94	с.Жълти бряг -"-
3.	Тенчо Попов	1894/95	с.Юглюк
4.	Грудю Димитров	1895 - 1899	с.Кр.поле,Хасковско
5.	Андон Иванов	1899/1900	с.Болярово -"-
6.	Тодор Бонев	1900/901	с.Ябълково -"-
7.	През учебната 1901/2/3 год.не е/ имало училище		
8.	Михаил поп Костантинов	1903/904	с.Землен,Ст.Загорско
9.	Иван Митков	1904/908	с.Малево,Хасковско
10.	Цана Саламанова	1908/909	гр.Ст.Загора
11.	Савка Георгиева	1909/910	гр.Хасково
12.	Иван Р.Балканов	1910/11	гр.Нова Загора
13.	Тодор Тодоров	1911-1913	с.Узунджово,Хасковско
14.	Тодор Тодоров	1913/1914	гр.Казанлък
15.	Атанаска Груева до 4 декем.	1914	гр.Хасково
16.	Петър Димитров	1914-1916	гр.Хасково
17.	Султана Соломонова-част.у-ка	1916/17	гр.Хасково
18.	Невена Георгиева	1917/18	гр.Хасково
19.	ТЕНЮ ЖЕКОВ СТОЕВ	1918-1921	с.КОРЕН,Хасковско
20.	Иван Д.Македонски	1921/22	гр.Хасково
21.	Колю Лавчев	1922/23	с.Цар.поляна,Хасковско
22.	Теню Жеков и Жеко Вълков	1923/24	с.КОРЕН,с.Книжовник,Хасковс
23.	АТАНАС КУЗЕВ и М.Михаиловска	1924/25	с.КОРЕН,гр.Добрич/Толбухин/
24.	АТАНАС КУЗЕВ	1925-1936	с.Корен,Хасковско
25.	Магда Ив.Трендафилова	1936/37	гр.Ст.Загора
26.	Георги Тенев Гегов	1937-1939	с.Книжовник,Хасковско
27.	АТАНАС КУЗЕВ	1939-1947	с.КОРЕН,Хасковско
28.	Екатерина Анастасова	1947	гр.Сливен
29.	Тончо Д.Павлов	1947	гр.Хасково
30.	Вълчо Г.Вълчев	1947/48	с.Криво поле,Хасковск
31.	Вълко Грудев Вълков	1948-1981	с.КОРЕН,Хасковско
32.	Невена Цекова Андреева	1970.....	с.Малорад,Врачанско
33.	Иванка Бойчева	1975/76	с.Малево,Хасковско
34.	Катя Ив.Динева	1976/77	гр.Хасково
35.	Петър Минчев	1976-1978	с.Малево

КАКВО Е НАПРАВЕНО В с.КОРЕН ОТ ЗАСЕЛВАНЕТО НА ПЪРВИЯ БЪЛГАРИН /1886/ год.до 1980 год.

1.Първите изселници-турци- е родът на Алимаа през 1884/[illegible]/г.
2.Първият българин заселил се в с.Кютюкли /Корен/е Андрю Бойдев Боджуков,дошел от с.Иробас /Криво поле/ през 1886 год.
3.Открито първо българско училище през 1892 год.
4.Училището е преместено в друга постройка през 1896 год.
5.Последното турско семейство се изселва през 1907 год.
6.Построено е ново училище/сегашното/ през 1908 год.
7.Открита е община през 1921 год.
8.Построена черква - 1924 год.
9.Образувана потребителна кооперация - 1925 год.
10.Селото е свързано с шосе - 1927 год.
11.Образувано е читалище - 1927 год.
12.Общината е закрита и присъединена към с.Книжовник - 1934 год.
13.Селото е свързано с телефон - 1936 год.
14.Построена е сграда на потребителната кооперация - 1939 год.
15.Закупен е първия радиоапарат от потр.кооперация - 1940 год.
16.Каптирана вода за водоснабдяване - 1947 год.
17.Образувано Трудово кооперативно земед.стопанство - 1949 год.
18.Разширена е сградата на потр.кооп.с сцена - 1950 год.
19.Построена сграда за пълномощничество - 1951 год.
20.Селото е водоснабдено и електрифицирано - 1952 год.
21.Построена е фурна за хляб - 1953 год.
22.Построен железобетонен мост на реката/шосето за с.М.Извор/-1957 г
23.Построен малък язовир на Кралевската река - 1958 год.
24.Закупен първият телевизор от читалището 1967 год.
25.Селото е радиофицирано - 1971 год.
26.Построен е отвод.канал от кметството,край черквата до реката - 1975 год.
27.Открита е ЦДГ/Целодневна детска градина/ - 1977 год.
28.Открит е фелдшерски пункт - 1977 год.
29.Построен железобетонен мост на реката/шосето за Крполе/-1980 год.
30.Започна благоустрояване на селото: улиците с бордюри и плочки по тротоарите,оформени са площадите,поставени са тръби за отводняване и др.- 1980-981-982 г.
31.Направен бе основен ремонт на сградата на потребителната кооперация,открити са зали за тържествени случай и бюфет за по-културно обслужване. - 1980/81 год.

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

ИСТОРИЧЕСКИ ЗАПИСКИ ЗА СЕЛО КОРЕН, ХАСКОВСКО

1. Вместо увод ....1 стр.
2. Нашият край в далечното минало.....................4 -"-
3. Турско робство.....................................6 -"-
4. Село Кютюкли/Корен/през турско време...............9 -"-
5. Няколко думи за чифлика на Али Бей.................11 -"-
6. Турското село Кютюкли..............................13 -"-
7. Имена на местности в землището на с.Корен, останали от турско време...16 -"-
8. Село Кютюкли/Корен/след Освобождението.............17 -"-
9. За училището.......................................19 -"-
10. Село Корен в началото на 20 век...................24 -"-
11. Фашисткият преврат на Девети юни 1923 год.........26 -"-
12. Етнографски характер на с.Корен: бит, празници, обичай..27 -"-
13. Построяване черква, образуване на кредитно-потребителна кооперация и читалище...................................47 -"-
14. Административно обслужване........................53 -"-
15. Медицинско обслужване.............................56 -"-
16. Животът в село Корен от 1925 до 1944 год..........58 -"-
17. Село Корен след Девети септември 1944 год.........63 -"-
18. Читалищна дейност след Девети септември 1944 год.....66 -"-
19. Училището от 1946 до 1981 год.....................69 -"-
20. За детската градина...............................71 -"-

21.

КРАТКИ ПОВТОРЕНИЯ НА НЯКОИ НЕЩА С ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ И СПРАВКИ.

1. Местности в землището на с.Корен, носящи турски имена, преведени на български.......................................73 стр.
2. Кметове, кметски наместници, пълномощници и съветници..76 -"-
3. Секретари в кметството на с.Корен..................76 -"-
4. Коренци, загинали за Родината......................76 -"-
5. Учители от откриване на първото училище/1892 г./до 1981 год...77 -"-
6. Какво е направено в с.Корен от заселването на първия българин/1886г./до 1980 год..............................78 -"-

-"-